

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1115.

CHICAGO, ILL., 24. JANUARJA, (JAN. 24,) 1929.

LETO—VOL. XXIV.



VSEBINA:

ČLANKI.

Pobijanje "copernikov".
Čemu vesti o pobotanju Italije z Vatikanom?
Igra s ponarejenimi dokumenti.
V Parizu izbirajo "novega carja".
Revolucija proti reformam v Afganistanu zmagala.
Moderna ameriška literatura (Ivan Molek).
Absolutizem v Jugoslaviji. (Po čikaški Tribuni.)
Brezposelnost v Angliji.
Premoženje Salvation Army znaša nad sto milijonov \$.
"Vestnik" spremenil ime in lastnika.
Problemi ameriških strokovnih organizacij.

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Naše premoženje je razum in delovna sila (Sygan).
O čem bo razpravljala konferenca JSZ. na West Allisu.
Nov klub JSZ. v Arkansasu.
Molek bo predaval v Chicagu 25. januarja.
Odbor kluba JSZ. v Barbertonu.

Lovrenc Selak o razmerah v West Virginiji.
Debata v Chicagu o razrednem boju.
Veselica kluba št. 27 JSZ. v Clevelandu.
Odbor kluba JSZ. v Universalu, Ind.
"Ali more biti dober socialist dober katoličan in obratno?"
Poročilo o financah stavbinskega fonda JSZ. in drugi podatki.
Preiskovalni odbor kluba št. 27 o "Dokumentu sramote".

DRAMA IN GLASBA

Prihodnji koncert pevskega zbora "Zarja".
Naša mladina na odru z Molierjevo petde-janko.
Velika udeležba na Šubljevem koncertu v San Franciscu.
Monsieur Jourdain se uči plesati.

RAZNO.

Pod spovednim pečatom (roman, nadaljevanje).
Književni vestnik.
H. G. Perušek ponesrečil.
Cenik knjig in spremembe.



Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtek. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates): United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.
Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

CENIK KNJIG KI JIH IMA V ZALOGI "PROLETAREC".

ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI.

Albrecht Ivan: Sree, novele, vez.50	zv.: Boji, Kronika gosp. Urbana in Golobova nji- va, vez. \$1.25; vsebina VI. zv.: Sama, Kakor Peli- kan, Boltežar, Naš vsakdanji kruh in Tri črne žene, vez. \$1.50, vse tri knjige skupaj	3.50
Album slovenskih književnikov (uredil dr. Janko Slebinger), vsebuje opise in slike slov. književ- nikov od Trubarja naprej. Fina vezba	\$5.00	Flaubert G.: Tri povesti, broš.65
Andrejev Leonid: Plat zvona, novele, vez.45	France Anatole: Kuhinja pri kraljici gosji nožici, broš. 75c, vez.	1.00
Povest o sedmih obešenih, posvečena L. N. Tolstemu, vez.50	Pingvinski otok, vez.	1.00
Arcibaiev M.: Sanin, vez.	1.50	Gogolj N.: Taras Buljba, povest, broš. 50c, vez.75
Azov Vladimir in Teffi: Humoreske, groteske in satire, broširana60	Golar Cvetko: Prelepa Vasiljica in druge ruske pravljice, broš.40
Barbuse H.: Ogenj, dnevnik desetnije, povest iz svetovne vojne, vez.	1.25	Gorkij Maksim: Deveti januar, črtica iz ruske revo- lucije 1905, broš.25
Beg iz teme: (ruski pisatelj,) broš. \$1, vezana ...	1.25	Povesti, 210 strani, broš.75
Bohinjec P.: Svetobor, povest iz konca enajstega stoletja, broš.50	Green A. K.: Za milijoni, roman, broš.65
Bulwer L. E.: Poslednji dnevi Pompejev, I. in II. del. broš.	1.50	Hamsun Knut: Glad, roman, broš.75
Burroughs Edgar R.: Tarzan, sin opice, vez.	1.00	Hašek J.: Pustolovščine dobrega vojaka Švejka v svetovni vojni, vez.	1.50
Tarzan in svet, vez.	1.00	Jaklič Franc: Ljudske povesti, broš.50
Tarzanove živali, vez.	1.00	Jelovšek Ernestina: Spomini na Prešerna, broš.65
Tarzanov sin, vez.	1.00	Jirasek Alojz: Filozofska zgodba, vez.50
Tarzanova mladost v džungli, vez.	1.00	Jubilejni zbornik: Ob petdesetletnici Otona Župan- čiča, fina vezba	1.50
(vseh pet knjig \$4.50)		Jurčič Josip: Zbrani spisi (nova izdaja, fina vezba). Vsebina I. zv.: Pesmi, Narodne pravljice in pri- povedke, Spomini na deda, Prazna vera, Uboštvo in bogastvo, Jesenska noč med slov. polharji, Juri Kozjak in Domen, \$1.50; vsebina II. zv.: Spomini starega Slovenca, Tihotapec, Juri Kobila, Dva prijatelja, Vrban Smukova ženitev in Grad Ro- jinje, \$1.50; vsebina III. zv.: Kloštrski žolnir in Deseti brat, \$1.50; vsebina IV. zv.: Golida, Hči mestnega sodnika, Nemški valpet, Dva Brata, Bo- židar Tirtelj, Kozlovska sodba v Višnji gori, Črta iz življenja političnega agitatorja, Sin kmečkega cesarja in Sosedov sin, \$2.00; vsebina V. zv.: Lipe, Pipa tobaka, Moč in pravica, županovanje v Globokem dolu, V vojni krajini, Telečja pečen- ka, Ivan Erazem Tattenbach, Bela ruta, Bel denar, Na Kolpskem ustju in Doktor Zober, \$2.50. Vseh 5 knjig skupaj	8.00
Calco L.: Cerkevne miši, povest iz sedajnosti, broš.	.75	Kellermann B.: Predor, socialen roman, broš.75
Cankar Ivan: Podobe iz sanj, vez.75	Kersnik Janko: Zbrani spisi, broširani. Vsebina I. zv.: Agitator, 75c; vsebina II. zv.: Lutrski ljudje, Testament 85c; vsebina III. zv.: Rošlin Vrjanko, Jara gospoda in Očetov greh, \$1.25; vsebina IV. zv.: Gospod Janez, Kmetске slike, Humoreske, Povesti za ljudstvo, \$1.25; vsebina V. zv.: Pesmi, Berite novice, Kritike, Komentar, \$1.50; VI. zv.: Njegovo delo in doba, I. sešitek: Leta mladosti in učenja, II. in III. sešitek: Novelist in Politik, \$2.50, vseh šest knjig skupaj	7.00
Moje življenje, broš. 60c, vezana85	Kmet Marija: Bilke, povesti in črtice, broš.45
Cankar Ivan: Zbrani spisi, I. zv., vsebina: Erotika, izdaja 1902; Erotika, izdaja 1899; Pesmi 1892- 1898; Vinjete, vez. \$2.00; II. zv., vsebina: Črtice in povesti ter Kritični in polemični spisi, vez. \$2.00; III. zv., vsebina: Jakob Ruda, Potovanje Nikolaja Nikiča, Za narodov blagor, Črtice ter Kritični in polemični spisi, vez. \$2.00; IV. zv., vsebina: Knjiga za lahkomišelné ljudi in Tuji, vez. \$2.00; V. zv., vsebina: Kralj na Betajnovi, Na klancu in Črtice, vez. \$2.00; VI. zv., vsebina: Ob zori, Življenje in smrt Petra Novljana in Hiša Marije pomočnice, vez. \$2.00; VII. zv., vsebina: Mimo življenja, Črtice in novele ter Kritični spisi, vezana \$2.00. Vseh 7 knjig skupaj	13.00		
Cankar Izidor: Obiski pri slovenskih pisateljih in umetnikih, vez.	1.25	Koder Anton: Marjetica, idila, broš.65
S poti, potopisne črtice, broš.75	Keller G.: Don Corea, roman, broš.25
Cankarjev zbornik, vez.	1.00	Kristan Etbin: Francka in drugo, povest, broš.40
Cehov Anton P.: Sosedje in druge novele, broš.50	Savičev pesimizem, novela, broš.45
Chesterton G. K.: Četrtek, fantastičen roman, broš.	.50	K. S.: Požigalec, povest, broš.25
Chocholoušek P.: Jug, zgodovinski roman, 616 strani, broš. 75c, vez.	1.00	Kuhar Lovro: Povesti, broš.50
Cigler Janez: Deteljica ali življenje treh kranjskih bratov francoskih vojakov, broširana45	Kveder Zofka: Iz naših krajev, povesti, vez.80
Coloma Louis: Boy, roman, vez.40	Vladka in Mitka, vez.50
Coloma-Poljanec: Kraljica mučenica, zgodovinski roman, broš.75	Lah Ivan: Uporniki, povest iz kmečkih puntov, vez.	.75
Concourt Ed. De.: Dekle Eliza, roman, broš.50	Lermontov M. J.: Junak našega časa, povest, broš.	.75
Dickens Charles: Božična pesem v prozi, broš.40	Levetik Vladimir: Obsojenci, povesti, broš.75
Dolenec Hinko dr.: Zbrani spisi, broš.50	Višnjeva repatica, satiričen roman v dveh delih, broš.	2.00
Dostojevski F. M.: Besi, roman v dveh delih, 758 strani, vez.	2.50	London Jack: Morski vrag, roman, broš.80
Idijot, I., II., III. in IV. del vsak 90c, skupaj vsi štirje	3.50	Roman treh src, vez.	1.30
Zapiski iz mrtvega doma, I. in II. del, vez.	2.25	Železna peta, socialen roman v dveh delih, broš.	1.00
Zločin in kazen, roman v dveh delih, vez.	2.00	Machar J. S.: Konfesije literata, zbirka spisov, vez.	.65
Bele noči—Mali junak, povesti, broš.50	Majar H.: Srečolovec, povest, broš.35
Iralec, iz spominov mladeniča, roman, broš.75	Cvetke, šopek pravljic za stare in mlade, broš.	.20
Dumas Aleksander: Vitez iz rdeče hiše, roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broš.	1.00	Malograjski Fr.: Za srečo, povest, broš.40
75c, vez.	1.00	Maselj Fran-Podlimbarski: Zbrani spisi, fina vezba. Vsebina I. zv.: Slike in črtice, Gorski potoki in Tovariš Damjan; II. zv.: Potresna povest, Mo- ravske slike, Vojvoda Pero in Perica ter črtice. Skupaj 816 strani. Posamezen zvezek \$2, oba skupaj	3.75
Zvestoba do groba, roman, vez.	1.50	Melville Whyte G. J.: Gladijatorji, zgodovinski ro- man iz prvega stoletja, I. in II. del, broš. oba skupaj75
Erjavec Fran: Povesti, vez.50		
Feigel Damir: Bacili in bacilke, humoreske, broš.45		
Domače živali, vez.45		
Po strani klobouk, humoreske, broš.75		
Pol litra vipavca, vez.50		
Tik za fronto, broš.50		
Federer Henrik: Patria, povest iz irske junaške dobe, broš.35		
Federer-Poljanec: Sisto e Sesto, povest iz Abrucev, broš.35		
Finžgar F. S.: Iz modernega sveta, roman, vez. ...	1.50		
Finžgar F. S.: Zbrani spisi, vsebina IV. zv.: Dekla Ančka in Srečala sta se, vez. \$1.00; vsebina V.			

(Nadaljevanje na 16. strani.)

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1115.

CHICAGO, ILL., 24. JANUARJA, (JAN. 24.) 1929.

LETO—VOL. XXIV.

Upravištvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

TU IN TAM O TEM IN ONEM

Kelloggov pakt ratificiran

AMERIŠKI SENAT je z vsemi proti enemu glasu ratificiral Kelloggov mirovni pakt, s katerim se države, ki so ga podpisale, zavezujejo, da se ne bodo posluževale vojne kot sredstva svoje politike. Ko so ta dogovor v Parizu podpisali, je bil marsikdo uverjen, da pomeni res korak naprej na poti razoroževanja, ali že v času, ko so ga vlade sklenile, so za hrbti kovale tajne pogodbe, doma pa vodile propagande za jačanje militarizma. Kelloggov pakt morda ni slabše kot nič, ampak predno bodo ljudstva dobila resnično mirovno garancijo, bodo morale poiskati drugačen pakt in dobiti drugačne vlade kot so te, ki so s figo v žepu podpisale Kelloggovo mirovno zavezo.

Pobijanje "copernikov"

VYORKU, Pa., so imeli začetkom januarja "zanimivo" sodno obravnavo, o kateri je pisalo vse ameriško dnevno časopisje. Predočila je, da je v tej deželi še ogromno vraževerstva in stotisoče ljudi, ki so trdno prepričani, da imajo nekateri moč "coprati". John B. Blymyer, star 33 let, je bil na zatožni klopi radi umora. Ubil je s pomočjo dveh mladih prijateljev izpod dvajset let nekega farmarja, ker je bil "čarovnik" in ga je "zarekel", da se ni več let dobro počutil. In ko so ga potem še vraževerni moški in ženske potrdile v veri, da mu je "uročeno", je bilo treba le še doznati, kdo ga je "urekel". Začel je sumiti farmarja, nekega samotarja, in vprašal, kaj mu je storiti, da se reši njegove more. "Pametni", ki veliko "vedo" o moči "čarovnikov" in "čarovnic", so ga poučili, da mora iti k dotičnemu farmarju in dobiti od njega "črne bukve", ali pa naj mu odstrije šop las in jih zakoplje globoko pod zemljo. Šel je s svojima pomagačema k farmarju, zbili so ga na tla in zahtevali od njega "črne bukve". Prosil jih je, naj ga puste, da vstane, in dal jim bo zahtevano knjigo. Ker jim ni mogel ustreči, so ga ubili.

Porota je spoznala Blymyerja krivim umora prvega reda in je obsojen na dosmrtno ječo. "Nič zato," je rekel obsojenec, "kajti sedaj nisem več uročen in se dobro počutim." Zločinec

je—njegovo dejanje to dokazuje—neveden kakor živinče v divjini. Njegova sokrivca ravno tako. Ali v njegovi blaznosti so ga potrjevali "stari, pametni ljudje". In tedaj so začeli sociologi in drugi študirati, v koliko je še v tej deželi razširjena vera v take vraže ter so "dognali", da veliko več kot so si mislili. Imamo aeroplane, radio, televizijo — vsakovrstna moderna tehnična čuda, in imamo milijone ljudi, katerih razum je tako primitiven kakor je bil v dobi primitivnega človeka.

Čemu vesti o pobotanju Italije z Vatikanom?

KMALU ko je prišel na krmilo Mussolini, so se začele širiti vesti o zblíževanju italijanske vlade z Vatikanom. Mussolini je dal v šole in sodne dvorane zopet obesiti razpelo in cerkvi je v javnem življenju naklonil veljavo, ki jo preje ni imela. Kake dve leti pa se množe glasovi o skorajšnjem pobotanju Italije z Vatikanom glede vprašanja "rimskega jetnika". Sveta stolica ne priznava Italije, namreč ne tako kakor se ta beseda razume. V praksi jo seveda mora priznavati. L. 1870, torej pred 59 leti, je papež izgubil posvetno oblast nad Rimom in Italijo. Prizadevanje italijanskih patriotov za združenje italijanskih provinc v eni deželi pod eno krono se je po dolgih bojih uresničilo. Rim, preje glavno mesto cerkvene in posvetne oblasti papeža, je postalo glavno mesto zedinjene Italije. V papeževo palačo kvirihal se je priselil Victor Emmanuel, kralj "zedinjene Italije".

Papež je proglasil okupacijo Rima od strani kraljevih čet za rop, ki ga cerkev ne bo nikdar priznala. Verni svet so duhovniki učili, da je bil nad papežem izvršen vnebovpijoč zločin, ki ne bo kralju nikdar pozabljen — ampak na svetu se marsikaj pozabi. Dasi je od l. 1870 dalje vsak poglavar rimske cerkve ob enem tudi "vatikanski jetnik" v znak protesta proti odvzetju posvetne vlade in rimske province papežu, so se tega "jetništva" vendar zelo naveličali in marsikak sveti oče si je že želel, da bi se to stanje predrugačilo. Kajti tudi če se človeku drugače dobro godi in ima na razpolago za šetanje palače, cerkev sv. Petra in vatikanske vr-

tove, bi šel rad včasih kam dalje — dokler pa bo "vatikanski jetnik", mora biti pač "jetnik". Cerkev je že pred leti izprevidela, da na povrnitev posvetnega gospostva papežu ni več misliti, ker o tem tudi verno italijansko ljudstvo noče slišati. Zato so bili izrečeni že nešteti predlogi, med njimi celo taki, ki so svetovali, naj kaka dežela odstopi papežu kos ozemlja, ki bo popolnoma njegovo in pod njegovo vlado. Največ jih svetuje, naj dobi papež nekaj več sveta v Rimu, ki naj bo pod njegovo vlado in bo na ta način imel samostojno državo. Ali pod prejšnjim režimom ni hotela italijanska vlada začeti s papežem nikoli kakih resnih pogajanj v tem smislu. Drugačno razmerje je zavladelo šele pod fašizmom, in kot poročajo, je neuraden dogovor zaključen, v veljavo pa pride, ko ga potrdita fašistična vlada in sveta stolica. Med drugim določa, da se papežu prepusti okrog Vatikana še nekaj teritorija, kar naj bo njegova "neodvisna dežela", ob enem pa mu da vlada eno milijardo zlatih lir (okrog \$52,632,600) odškodnine za posestva, ki jih je vzela Italija cerkvi potem ko je prišel Rim pod kraljevo oblast. Če to "odškodnino" dobi, bo imela sveta stolica nov vir dohodkov, kajti Italija naravno tolikšne vsote ne bo mogla plačati naenkrat, ampak bi plačevala na obroke. Pogajanje sta vodila, kot se glase poročila, za cerkev Msgr. Pacelli in Msgr. Borgognini Duca, Mussolinija pa sta zastopala profesor Gianinni in Domenico Barone. Ko je o tem dogovoru zaznal svet, so rekli v vladnih in cerkvenih krogih, da so ti ljudje res izmenjavali svoje misli, toda "neuradno".

Ta rešitev, če bo obojestransko priznana, je koncesija papežu. Ne bo mu več treba igrati vloge "vatikanskega jetnika", od Italije bo dobival vsako leto milijone zlatih lir, ob enem pa bo imel tudi svojo državo; četudi ne bo po obsegu večja kakor San Marino, bo pa toliko važnejša.

Ker je treba pri takih kupčijah javno mnenje primerno pripraviti, bo ta dogovor še precej časa le dogovor, med tem pa se bo zblíževanje fašističnega režima in vatikana nadaljevalo. Če je to "edinozveličavni" rimski cerkvi v korist, je njeno vprašanje.

Igra s ponarejenimi dokumenti

V RAZBURKANIH časih se v mednarodnih intrigah često igrajo z "ukradenimi" ali kako drugače pridobljenimi "dokumenti". Med vojno so "prišle v roke" kakim nepoklicanim diplomatom tajne listine iz te ali one dežele. Vse vlade imajo špijone, katerih naloga med drugim je priti do "tajnih" dokumentov v drugih deželah. In res so velikokrat ukradeni. Marsikdo je krivdo že plačal z življenjem. Najrajše so posebno pred vojno kradli tajne vojne načrte, a segali so tudi po drugih dokumentih. Mnogokrat prebrisanci, ki bi radi prišli do denarja, dokumente ponarede ter jih

potem prodajo kaki interesirani deželi, ako so uradniki v prizadetem ministerstvu toliko neprevidni, da se puste potegniti. Včasih pa intriganti ponarede dokumente v sovražnem namenu proti drugi deželi. Npr. znani "dokumenti" mehiške vlade, katere je objavil Hearst v svojem časopisju a je senatna preiskava dokazala, da so bili ponarejeni od strani Mehiki sovražnih interesov, prvič, da bi z njimi ščuvali ameriško ljudstvo proti Mehiki ter ga pridobili za vojno napoved proti nji, in drugič, da se diskreditira tiste senatorje, ki so Mehiki prijazni. Igra se ni posrečila in Hearst se je s svojim "senzacionalnim odkritjem" le osmešil.

Najnovejši dokumenti, ki so "prišli v roke" gotovim ameriškim vladnim uradnikom, pa so iz Rusije. V njih je "črno na belem", da sta senatorja Borah in Norris v službi ruske vlade in da je vsaki dobil od nje sto tisoč dolarjev. Ko sta senatorja to izvedela, sta zahtevala preiskavo. Nihče v ameriških vladnih krogih ni namreč resno verjel "tistim dokumentom", pa so o stvari molčali, ni pa molčala "šepetajoča kampanja". Preiskava je seveda dognala isto kot o Hearstovih "mehiških" dokumentih. Niti vlada v mehiškem glavnem mestu, ne v Moskvi, ni tako "nerodna" kot mislijo kovarji "tajnih dokumentov". In tudi naivnih ljudi ni več toliko, da bi vsak lep papir, ki ima podpis kakega ministra in pečat vlade, vzeli za pristen dokument. Kar se tiče Boraha in Norrisa, ki sta oba republikanca, sta na glasu kot poštenjaka, in njuna agitacija za priznanje sovjetske Unije ni plačana.

V Parizu izbirajo "novega carja"

DNE 9. JANUARJA so v Parizu pokopali "velikega kneza" Nikolaja Nikolajeviča, ki je bil v svetovni vojni vrhovni poveljnik ruske armade. Ker je bil carjev brat, je bil v krogih ruskega plemstva smatran za carja, eni pa so ga priznavali le za svojega voditelja, velikega kneza Cirila pa za "carja". Po pogrebu, ki je bil zelo slovesen, kakor se za velikega kneza spodobi, so začeli ugibati, kdo naj bo bodoči ruski car, in če so vesti zanesljive, gre to mesto velikemu knezu Cirilu, druge častne službe pa so si že tudi nekako razdelili med seboj. Največ ruske carske aristokracije je v Parizu. Nekateri žive prilično udobno, drugi so šoferji in porteri, ali pa imajo kake druge take službe. Precej se jih preživlja na ta način tudi v New Yorku, kar pa je med njimi pretkancev, žive na račun svojih aristokratskih naslovov še vedno zelo aristokratsko, kajti ameriška denarna gospoda si lahko privoščijo marsikak špas. Rediti nekaj ruskih caristov, ki se postavljajo s plemškimi naslovi, jim pač ni težko. Toda carja — tega v Rusijo ne bo več. V Parizu ga ruski veliki in mali knezi lahko imajo, v Leningradu ali Moskvi pa ni več mesta zanj. In to je zelo dobro za rusko ljudstvo in za ves svet.

under the Elms", "The Fountain" in "The Great God Brown".

Prej omenjena "Strange Interlude (Čudna medigra)" je masterpiece, biser ameriškega slovstva, ki ga je prava slast čitati, a kaj šele gledati na odru. S tem delom se je O'Neill izkazal največjega literarnega umetnika do danes v Ameriki. Kakor Sandburg se tudi O'Neill ne zmeni za stare, častitljive finese iz puritanskih časov in — kar je glavno — zajema svojo snov iz ameriškega konflikta med starimi in novimi nazori ter iz socialnega konflikta. "Strange Interlude" je — kakor "The Hairy Ape" — poleg seksualnih zapletljajev polna življenjske filozofije in sarkastične kritike starih religiozno naziranj. Na primer:

NINA: Ali veš, kaj sem delala gor v sobi? Molila sem . . . Mislila sem o milijon svetlobnih letih do spiralne nebule — o drugem vsemirju med brezživilnimi drugimi. Kako se more naš Bog brigati za našo neznan mizerijo, mizerijo nas, rojenih za smrt? Jaz ne morem verjeti v tega Boga — in nočem, če bi tudi mogla! Rajši posnemam njegovo indiferentnost in s tem pokažem, da se toliko brigam zanj, kolikor on zame! . . .

Prej omenjeni Dreiser si je izvojeval priznanje z mojsterskimi dramami "An American Tragedy", "The Hand of the Potter" itd. Dreiser je še vedno na delu. Kakor čujem, piše zdaj dramo iz sovjetsko-ruskega življenja. Lani je obiskal Rusijo in je odnesel dosti materijala.

* * *

V najnovejši ameriški literaturi je dvoje izrazitih karakterističnosti očitnih:

V velikem kontrastu s prejšnjim puritanizmom, polnim hinavstva in hlinjene jokavosti, prevladuje danes boljbolj veseljaška, uživajoča stran življenja v noveli in drami, ki si daje duška v sportu in seksualnosti. Ta stran je že pretirana — in zato pristno ameriška. Sunek revolte je bil tako močan, da je vrgel komaj porojeno ameriško kulturo v nasprotni ekstrem. Obroči so popokali, halja hipokritstva je padla in življenje je zaplesalo v vsej svoji nagoti tudi v umetnosti. Seksualna novela in drama je že nekaj tako vsakdanjega, da jo cenzura v nekaterih izoliranih krajih samo še bolj razpihuje. Jazz v muziki in plesu je izliv iste težnje samo v drugi obliki — in jazz ni nič drugega kakor apelacija na uživanje, na seksualnost.

Američan hoče biti vesel, pa še ga kolje tisoč skrbi in nadlog — zato ne mara tragedije, zato je tudi ameriška tragedija komedija! Moderna, popularna ameriška povest in drama mora imeti vesel ali srečen konec. Pisatelj, ki ne završi svoje novele ali igre s srečnim koncem, naj si kar reče: Good-bye! V filmu, na odru, v knjigi, melodiji in sliki mora biti dosti smeha; — lahko je kaj tragike, lahko je toliko dramatične napetosti — pravzaprav mora biti — da ti kri zastaja v žilah in lasje vstajajo pokonci, ali vse to mora biti poplačano z veseljem in srečo na koncu. Slikarska umetnost, kolikor je

originalne, in čeprav ni nobena umetnost, ima največ uspeha v komiki. Povprečni Američan ne da nič na klasične umotvore v Art muzeju, od srca pa uživa karikature in "comic strips" v listih. Slikar, ki udihava življenje barvam na platnu, bo stradal — Sydney Smith, ki riše "Andy Gumpa", in Bud Fisher, ki maže "Mutt and Jeffa", pa dobiva milijon dolarjev letno. Iz Evrope importirane Verdijeve, Pucinijeve in Wagnerjeve opere, ki se pojejo v Chicagu in New Yorku, povzročajo večni deficit opernim organizacijam. Kapitalisti sicer najamejo lože, da njihove žene in hčere enkrat ali dvakrat pokažejo tamkaj svoje dragulje in nage prsi, drugače so lože prazne. Domača muzikalna komedija (opereta) pa ima dva ali tri mesece vsak večer zaporedoma nabasano gledališče! There you are! Ako se kdaj razvije ameriška opera, bo to vsekakor komedija in farsa, nikdar pa ne tragedija. Lep dokaz tega je našel naš baritonist Šubelj, ki gostuje v Ameriki že pol leta. Kadar poje pred Američani, jih najbolj navduši s slovensko narodno pesmijo, ki je nekak naš jazz. Šubelj je praktičen pa stori svoje poslušalce vse srečne, ko jih seznanj z besedilom svojih popevk v angleškem prevodu. To je smeha. Zadnjič je v Milwaukeju spravlil vse občinstvo v velik krohot, ko jim je povedal, da se tista "Bod moja, bod moja, ti bom lešnikov dal" glasi "Be mine, be mine, I'll give you some nuts" . . . Saj veste: slovenski lešniki so nedolžna beseda in angleški "hazel-nuts" so tudi perfektno nedolžni, toda "nuts" ima več pomenov.

Druga karakterističnost ameriške moderne književnosti poleg ostalih umetnosti je "melting pot", kakršnega še nima nobena druga dežela. Skozi vso dobo do naše generacije nahajamo na naslovni strani lepe knjige samo angleška imena — imena rešpektiranih belokožcev, ki so se ponašali s svojimi puritanskimi predniki med romarji na "Mayflowerju". Danes pa nastopajo v vedno večjem številu sinovi in hčere imigrantov in celo mladi izseljenci iz drugih dežel. V seznamu današnjih literatov vidimo imena: Oppenheim, Bodenheim, Aitken, Santayana, Giowannitti, Bercovici, Anna Strunsky, Gyzicka, Adamič!

Ta imena so dokaz, da postaja ameriška književnost mednarodna, čeprav je angleška po jeziku — pravzaprav je ameriška, kajti ameriška angleščina tudi postaja samostojen jezik, ki se vedno bolj razlikuje od angleščine — v govoru in tisku — v Angliji.

In ne samo mednarodna. Moderna ameriška literatura postaja tudi medrasna. Poleg vseh narodnosti na svetu so zastopane v njej tudi vse polti. Imamo zamorce, sinove in vnuke bivših sužnjev, in imamo Indijance in Azijate.

Med črnokožnimi literati se lahko omenijo pesniki: Claude McKay, Anne Spencer, Paul Lawrence Dunbar, W. E. Du Bois, Fenton John-

son in drugi. McKay je zanimiv. On je nekak zamorski džingo, ki brani svoje pleme pred belopoltnimi linčarji; vsa bela rasa mu je banda linčarjev. Tu je par vrstic iz njegove pesmi "If we must die (Če moramo umreti)" v prostem prevodu:

"Če moramo umreti, naj ne umremo kakor prašiči, ki jih zajame v krogu plota tolpa gladnih in steklih psov. Oh, rojaki, združimo se proti našemu skupnemu sovražniku! Bodimo hrabri, čeprav nas je manj po številu. Za vsakih tisoč udarcev vrnimo smrti udarec! Kaj zato, če pred nami leži odprt grob? Kot možje bomo stali pred strahopetno, morilno drhaljo in pritisnjeni ob zid bomo vračali udarce, dokler ne pademo mrtvi do zadnjega . . ."

Vsi zamorski pesniki in pisatelji pa niso tako pesimistični in maščevalni. Drugi apelirajo na silo razuma in socialno izenačenje. V splošnem niso zamorci ustvarili še ničesar markantnega.

Indijanci so bolj liriki in ponosno opevajo široke prerije in prošlost svojega rodu. Natalie Curtis Burlin, John A. Lomax, Mary Austin in Lew Saprett so priznani rdečkožni pesniki in pesnice.

* * *

Tak je danes položaj v ameriški moderni literaturi. Pravec razvoja od vojne sem je v glavnem zdrav in dober. Bolni izrastki, kakršnih se ne manjka nikjer, odpadejo prej ali slej. Glavno je, da se je ameriška lepa knjiga osvobodila gnilega puritanizma in drugih zunanjih vplivov ter začela hoditi svojo lastno, neodvisno pot. Trpka resnica je, da je današnja faza razvoja ameriške književne umetnosti bizniška: pisanje in tiskanje knjig je industrija, business. Ta faza je razumljiva. Saj je baš business — največja in glavna umetnost v Ameriki.

Eno pa je jasno in gotovo: položen je temelj novi lepi knjigi: mogočni pesmi, silni drami in izrazito originalni noveli, ki bo — da se poslužim Lincolnove fraze — izhajala po ljudstvu iz ljudstva in za ljudstvo.

Bodočnost ameriške literarne umetnosti je sijajna, najsijajnejša na svetu.

Brezposelnost v Angliji

Malo je dežel na svetu, ki bi bile vsled brezposelnosti tako prizadete, kakor je Anglija. Urad delavskega ministra v Londonu poroča, da je bilo skupno število brezposelnih delavcev v Angliji meseca decembra prejšle leto nad poldrug milijon, ali četrta milijona več kot pred letom dni. Angleška industrija in trgovina se nikakor ne more toliko opomoči, da bi se brezposelnost temeljito zmanjšala, in tolikšna rezervna armada delavcev je v Angliji problem, ki ga ne bo mogoče rešiti tako kmalu.

Naročajte knjige iz "Proletarčeve" založbe.

Problemi ameriških strokovnih organizacij

(Dunajska Arbeiter-Zeitung je o konvenciji A. F. of L., ki se je vršila meseca novembra v New Orleansu, La., priobčila od svojega poročevalca zanimiv članek, katerega podajamo našim čitateljem v M. K. prevodu.)

"Koncem novembra 1928 se je vršila v New Orleansu redna letna konvencija ameriške strokovne centrale, American Federation of Labor. Izbrali so nalašč baš New Orleans za kongresno mesto, ker se to bivše pristaniško mesto za bombaževе pokrajine in agrarne dežele vedno bolj spreminja v pristanišče industrializiranega zaledja. Že desetletja se nahaja ameriški jug v procesu industrializiranja; nekaj držav je danes v industriji važnejših od nekaterih starih na severu in vzhodu.

Ameriško strokovno gibanje vidi na tem jugu novo važno ozemlje za svoje udejstvovanje in je zato oddržalo svoj kongres v enem najvažnejšem mestu juga.

Poročilo, ki ga je podal tajnik Frank Morrison na kongresu, kaže, da je položaj strokovnih organizacij (čisto številčno mišljeno) še vedno relativno slab. V strokovnih organizacijah je v celem organiziranih 3.4 milijonov članov, približno eno desetino vsega ameriškega delavstva. Budžet kaže relativno pičle dohodke in izdatke, ker ameriško strokovno gibanje ni tako strogo organizirano kot je evropsko, in se prava delavnost vrši vse bolj v lokalnih zvezah. Izdatki centrale v zadnjem poslovnem letu so znašali 497,000 dolarjev, od katere sume odpade 219,000 dolarjev na plače uradnikov, agitatorjev in organizatorjev.

Položaj strokovnih organizacij v različnih strokah je različen. V stavbinstvu so strokovne organizacije brezpogojno odločilne, tu so mezde (10 dolarjev in več) določene od strokovnih organizacij, tudi zaposlujejo skoro samo člane strokovnih organizacij. Toda le v stavbinski stroki imajo strokovne organizacije tako moč. V tekstilni in premogovni industriji so v zadnjem času zašle strok. organizacije radi dolgih štrajkov in izprtij v težak položaj. V industriji jekla in avtomobilov si niso pridobile organizacije še nobenega vpliva, vendar upajo baš v teh strokah ojačiti svoj položaj v bližnjem času.

Dasi je številčno vzeto položaj ameriških strok. organizacij zelo slab, so se vendar prebile: njihove misli in zahteve so postale skupna last vse javnosti. Ena temeljnih misli ameriškega strok. gibanja je, da so visoke mezde glavni pogoj vsake konjunktura. Značilno je, da se je letošnji kongres delovnih ministrov sedanje republikanske vlade izrecno izjavil za to postavko. Izjavil je, da je stara trditev, da je blagostanje naroda odvisno od blagostanja peščice bogatašev, nepravilna, da nasprotno milijoni delavcev predstavljajo največjo nakupovalno moč in da je prosperiteta odvisna od višine mezd teh delavcev.

Ameriško strok. gibanje si je postavilo tudi novo socialnopolitičen cilj: pred dvema leti je postavilo v Detroitu zahtevo, naj delajo delavci le pet dni (to je samo 40 ur) v tednu. To zahtevo so podpirali s sledečimi dejstvi: stalno rastoče nadomestovanje človeške delovne moči s stroji, racionalizacija in standardizacija proizvodnje, vedno česča uporaba "tekočega traka" imajo za delavstvo slabe posledice in je raditega potrebno postaviti nekak protiutež. Predsednik strok.

organizacij *Green* je postavil to idejo v ospredje svojih socialno-političnih izjav na kongresu ter ugotavljal predvsem, da ta ideja dandanes ni več samo gola zahteva, marveč, da je ta ideja že od 165.000 članov ameriških strok. organizacij uresničena.

Kljub sedanjemu dobremu meznemu položaju in kljub dobre zaposlitve ameriških delavcev teži strokovno gibanje možnost skorajšnje velike *brezposelnosti*. Preprečiti to možnost, smatrajo strok. organizacije za eno svojih največjih nalog. Kongres v New Orleansu je zelo topla pozdravil za časa te konvencije razglašeni predlog novega prezidenta Hooverja, da se 3 milijarde dolarjev stavi na razpolago za slučaj nadprodukcije ali brezposelnosti za zgraditev javnih zgradb. Projekt je izdelan šele v surovih obrisih in vse zavisi še od bodočih pogajanj.

Kongres je pokazal tudi veliko *razliko med ameriškim in evropskim* strokovnim gibanjem. V pozdravu angleškega gosta je predsednik *Green* ugotavljal, da politične razmere v Ameriki niso ugodne za ustanovitev delavske stranke, da imajo strokovne organizacije *pozitivno stališče* napram sedanjemu gospodarskemu in družabnemu redu. V svojem stremljenju, zboljšati materialni položaj ameriških delavcev kolikor je le mogoče, se poslužujejo ameriške strok. organizacije žal tudi sredstev, ki jih delavci drugih držav ne morejo sprejeti. Da bi zmanjšali ponudbe delovnih moči na ameriškem trgu na minimum, so postale strok. organizacije prve boriteljice za politiko *omejiti vseljevanje*. One so tudi dosegle, da se sme le omejeno število Evropecev vseljevati v Ameriko. Vendar se s tem še ne zadovoljujejo in zahtevajo še nadaljnjo omejitev. V središču letošnjega kongresa je stalo vprašanje vseljevanja *Meksikancev* in *Kanadčanov*. Vseljevanje teh do danes namreč še ni podvrženo omejitvi. Strok. organizacije trdijo, da delovne moči, ki prihajajo iz teh dveh dežel, silno tlačijo mezde, in zahtevajo, da se mora vseljevanje tudi iz teh omejiti.

Bodisi že — to seveda še nikakor ni dokazano —, da taka politika odgovarja interesom ameriških delavcev. *Vsekakor je silno nasprotna zahtevam evropskega delavstva*. Želeli bi, da bi se ameriško strokovno gibanje v teh vprašanjih malo bolj oziralo na interese in želje evropskih delavcev. V teh vprašanjih je politika ameriških strok. organizacij vendarle preegoistična, prenacionalna in mi dvomimo, da ta politika res odgovarja dobro premišljenim interesom ameriških delavcev.

“Vestnik” spremenil ime in lastnika

Milwauški “Vestnik”, ki je bil ustanovljen 17. decembra 1927, kmalu po preselitve “Delavske Slovenije” v Chicago, je prešel v last Rado Stauta. Rado Staut, ki je po poklicu tiskar, je prišel prvič v Ameriko po vojni in je delal v clevelandskih tiskarnah. Prošlo leto je bil v starem kraju na obisku, ob povratku pa se je namenil prevzeti kje kako manjšo tiskarno, in priliko je dobil v Milwaukeju, kajti Frank Novak, prejšnji lastnik, se je odločil, da list in tiskarno proda, ker se je utrudil in potrebuje spremembe in počitka. “Vestnik” s tiskarno je prešel v posest Rado Stauta 5. januarja t. l., ki je listu s številko 10. januarja spremenil ime v “Jugoslovanski Obzor”. List obljube, da tudi v bodoče ohrani napredne smernice.

Poročilo posebnega preiskovalnega odbora kluba št. 27 J. S. Z. o “Dokumentu sramote”

Cleveland, O., dne 31. decembra 1928. — Eksekutivi J. S. Z.:

Cenjeni sodrugi! Dne 22. novembra 1928 je naš tajnik JSZ. s. Chas. Pogorelec v imenu eksekutive pooblastil, oziroma je dal nalogo klubu št. 27 v Clevelandu, da preišče spor, ki je nastal med nekaterimi člani kluba št. 49 v v Collinwoodu, odnosno v naselbini, in kateri je kulminiral v senzacionalni obtožbi, ki jo je priobčil tedanji tajnik kluba št. 49 s. Joseph Pezdirc v “Enakopravnosti” z dne 20. novembra proti s. Josipu Presterlu, prejšnjemu tajniku istega kluba. V obtožbi je bil obdolžen Presterl, kakor tudi klub kot celota, oziroma skupina članov (rabljene so bile različne definicije) raznih spletkarij, mahinacij in splošnega intrigriranja. Navodilo, ki ga je poslal tajnik JSZ. s. Pogorelec klubu št. 27, se je glasilo, da naj klub izbere poseben odbor, ki naj skupno s tajnikom ohijske Konference JSZ. preišče vzroke spora v Collinwoodu, in koliko so Pezdircove obdolžitve proti Presterlu in ostalim članom kluba št. 49 resnične. Nadalje, da izvedemo, čemu Jos. Pezdirc ni predložil zadeve klubu št. 49 v obliki obtožbe glasom pravil, in v koliko so dopisi iz Collinwooda, ki jih je objavil Proletarec in je radi tega tudi neposredno prizadet v obtožbi, škodoval naselbini, Slovenskemu delavskemu domu in povzročil nesporazum med člani kluba in v naselbini v splošnem.

V preiskovalni odbor so bili izvoljeni, Anton Garden, John Krebelj, Joseph Jauch in Louis Zorko, vsi člani kluba št. 27 v Clevelandu.

V nedeljo 16. decembra se je vršila izredna seja kluba št. 49 v Collinwoodu, na kateri je ta odbor zaslusal tajnika Jos. Pezdirea, Jos. Presterla, in druge navzoče člane in nečlane, ki so želeli podati izjave ali biti na uslugo z odgovori na vprašanja. Sejo je otvoril Frank Barbič, član kluba št. 49. Za predsednika je bil izvoljen Matt Petrovich. Zapisnikarja sta bila, za klub št. 49 H. Stanich, za preiskovalni odbor pa Joseph Jauch.

Preiskovalni odbor je seji pojasnil, da ni prišel radi obravnave, niti ni njegov namen soditi, ampak dognati le dejstva ter podati poročilo. Zaslusal je razne osebe predno se je vršila ta seja in tudi potem v prizadevanju, da dobi dokaze, kdo je prizadet, v koliko in čemu. V preiskavi je bil ta odbor popolnoma nepristranski. Pripravljen je bil in je zaslusal vse stranke, ne da bi imel kake predsodke napram posameznikom. Z delom ni začel z vtisom kakor da je uverjen v resničnost Pezdircovih obdolžitev ali v krivdo obtoženca oziroma obtoženih. Na seji je postopal po edino pravilnem principu, da tožitelj dokaže, ali vsaj na verjeten način podpre svoje trditve.

Ker je nam služil za podlago preiskave Jos. Pezdircov “Dokument sramote”, objavljen v prej imenovanem listu in v izčrpku tudi v Proletarcu z dne 29. novembra, naj služi za podlago tudi temu poročilu. Navedeno je bilo namreč, naj se “Dokument sramote” smatra ob enem za obtožnico.

Prvič, obtožba je zelo elastična, polna insinucij proti članstvu kluba št. 49, razen s. Durna in Lokarja, ki sta v spisu posebno izvzeta raznih domnevanj, spletkarij in mahinacij. Kdor prečita “Dokument sramo-

te" in mu razmere niso znane, dobi vtis, da v collinwoodski naselbini obstoji organizirana skupina, katere izrecni in glavni namen je delati združbo v splošnem in še posebno v gotovih organizacijah, med katerimi je bilo dramatično društvo "Anton Verovšek" od te skupine ali krožka prvo zaznamovano, da se ga razbije. Ta vtis lahko čitatelj dobi še posebno zato, ker so bile obdolžitve priobčene zelo senzacionalno. Nadalje dobi čitatelj "Dokumenta sramote" vtis, da je bil namen te skupine profesionalnih ali notoričnih "kikarjev", "zdražbarjev" in slabih ljudi metati polna v oviro Slovenskemu delavskemu domu in sploh delati težkoče vsakemu konstruktivnemu delu v naselbini. In končno dobi čitatelj vtis, da je ta krožek kikarjev klub št. 49, na čelu krožka pa "kikar vseh kikarjev" Joseph Presterl. Jos. Pezdirc zatrjuje v svojem "Dokumentu sramote", da ga je Jos. Presterl omrežil, ga dobil pod svojo oblast in ga hipnotično izrabljal v svoje namene, namreč v prizadevanjih razbijati organizacije in sejati zgagarstvo v naselbinj. Nadalje tožitelj (Jos. Pezdirc) trdi, da ga je J. Presterl prisilil podpisati in poslati neki dopis "Amerikanskemu Slovincu" in ga pridobival (Pezdirca) za špijonažo. V tej taktiki zdražbarstva se je ta krožek glasom obdolžitev posluževal Proletarca, kamor je pošiljal dopise prepirljive in ščuvalne vsebine, ki so škodovali naselbini in posebno še S. D. D. To v glavnem je jedro Pezdircjevih obtožb v "Dokumentu sramote". Ko se mu je (Pezdircu) začela Presterlova in krožkova taktika upirati, ko je spoznal, da ni na pravi poti in ga je začela peči vest, je končno sklenil, da zavzame drugo pot. V korist naselbine pa je ob enem sklenil, da ostane po tem spoznanju nekaj časa še med kikarji v svrhu špijonaže, toda ne njim v prilog, kot so domnevali, ampak v namenu, da jih končno javno razkrinka ter s tem popravi kar je preje kot njihovo orodje zagrešil. To je v "Dokumentu sramote" jedro njegovega pojasnila, čemu in kako je dal slovo Jos. Presterlu ter krožku.

Namen preiskovalnega odbora, kot omenjeno, je bil, da dobi dokaze. Od Jos. Pezdirca je želel, da jih doprinese, ali da na verjeten način podpre vsaj z indirektno evidenco svoje trditve, kajti odbor smatra "Dokument sramote" le za osebno izjavo Jos. Pezdirca, ki lahko vsebuje resnico, a istotako ni izključeno, da ima lahko kak drug namen. Za dokaze je treba torej trdnejših oprijemov.

Na vprašanje, ali je "Dokument sramote", kakor je bil priobčen, bistveno njegov, je odgovoril Pezdirc z da. Odgovornost za spis je torej njegova, o čemur odbor ne dvomi.

Ker je v obtožbi ("Dokument sramote", ki bo označevan tudi "obtožba") polno insinujacij ter indirektnega namigavanja, da je klub št. 49 tisti krožek "kikarjev" in "zgagarjev", ki ga omenja tudi z "naš krožek", je bil J. Pezdirc vprašan, kaj misli z označbo "krožek", in kdo so v krožku, oziroma, ali misli s tem klub št. 49? Odgovoril je, da s tem ne misli kluba kot celoto, prizadeti pa so posamezni člani. Na vprašanje, katere člane ima v mislih, oziroma jih obtožuje spletarij in zgagarstva, je odgovoril: "Presterla in Coffa (Vinko) ter druge." Bil je potem vprašan, katere člane misli z besedo "drugi". Pezdirc je odgovoril: "Well, drugi." Zadnji odgovor je popolnoma nezadovoljiv. Izpraševatelj ni mogel dobiti od njega boljšega, namreč, da bi bil Pezdirc navedel imena oseb, ki jih je mogoče imel v mislih. Pozneje je imenoval še eno

osebo, ki je bila navzoča na seji, a ni član kluba. Do tičnik pa je Pezdircu zavrnil, da on z njim ni imel še sploh nič opravka, in ne trpi, da bi se njegovo ime umešavalo v to afero. V kolikor je ta odbor mogel izvedeti o imenih na seji, sta bila označena le Presterl in Coff. V obtožbi je direktno imenovan le Jos. Presterl, indirektno pa množina oseb. Kdo je ta množina oseb, krožek, skupina kikarjev, kako se imenujejo — tega odbor od avtorja "Dokumenta sramote" ni mogel izvedeti.

Glede obdolžitev J. Pezdirca, da ga je Presterl izrabljaj, ali skušal izrabljati za svoje orodje, odbor ni mogel dobiti odgovorov, ki bi navajali posamezne slučaje v detajlih ter s tem obdolžitve konkretno podprli. Tožitelj bi moral navesti slučaje, ko ga je toženi hotel ali skušal zavesti, kajti brez takih dokazov je trditev o zavajanju, bilo v tem ali v drugih slučajih, navadno obrekovanje proti osebi, ki je morda kriva ali pa nekriva domnevanih toda ne dokazanih prestopkov. Naj ponovimo: Pezdirc trditev, da ga je Presterl splošno izrabljaj in ga skušal izrabljati za svoje orodje v svrhu špijonaže, zdražbarstva in spletarij, je ostala popolnoma nedokazana, kajti Pezdirc ni navedel razen zadeve druš. "Anton Verovšek" ter dopisa v "A. Slovincu" nobenega slučaja, ki bi bil podprl njegovo trditev. V "Dokumentu sramote" je vse polno obtožb (čitatelj vsaj dobi tak vtis) proti Presterlu, kakor tudi množini oseb, toda Pezdirc ni vedel, ali pa ni hotel izven omenjenih dveh slučajev seji nič določnega povedati.

Ostaneta torej dva konkretna slučaja, ki sta navedena v obtožbi, oziroma trije: Zadeva druš. "Anton Verovšek", nadalje, da je J. Presterl poslal dopis "Am. Slovincu", oziroma ga napisal, in tretjič, da je v slučaju tega dopisa Presterl Pezdirca prisilil, torej ga izrabljal, da je dopis podpisal in ga poslal uredništvu "Am. Slovence".

(Dalje prihodnjič.)



Bi radi knjige? Prečitajte cenik knjig v tej številki "Proletarca".

V TEJ IN PRIHODNJI ŠTEVILKI

Ali je vraževerstva še mnogo? Na prvi strani je o tem članek, ki dokazuje pritrjevalno. — Nadalje čitajte članke: Čemu vesti o pobotanju Vatikana z Italijo? Igra s ponarejenimi dokumenti. Revolucija proti reformam v Afganistanu zmagala.

Zanimiv je članek dunajske Arbeiter-Zeitung o problemih ameriških unij. Molekov spis o ameriški literaturi je končan v tej številki.

Priobčeno je poročilo preiskovalnega odbora kluba št. 27 o "Dokumentu sramote", ki se bo nadaljevalo v prihodnji številki.

Ali je JSZ. kot taka izgubila svojo važnost in pomen? Pazite na odgovore, ki pridejo na to vprašanje.

Poročilo o stanju stavbinskega fonda J. S. Z.

Finance stavbinskega fonda ob zaključku leta 1928 in drugi podatki

STAVBINSKI FOND J. S. Z., ki je bil ustanovljen aprila 1925, je dosegel dne 31. decembra prošlo leto vsoto nad sedem tisoč dolarjev, ne vključivši obresti od nepotečenih delnic, ki jih ima stavbinski fond v Jugoslovanskem stavbinskem in posojilnem društvu.

Finančno poročilo za leto 1928 je sledeče:

Vplačano tekom leta na delnice stav. fonda	\$ 921.80
Obresti (od vlog v JSPD., ki se obrestujejo pol-letno)	164.62
Prispevki v stavbinski fond	1.00
Skupaj dohodki v l. 1928	\$1,087.42
Prenos od 31. decembra 1927	6,038.99
Skupaj	\$7,126.41
Razdelitev gotovine (stanje 31. dec. 1928):	
V delnicah JSPD.	\$6,740.77
Cekovni račun	385.64

Skupaj kot prej	\$ 7,126.41
Obveznosti delničarjev:	
Klubi JSZ.	\$1,428.20
Konference JSZ.	30.00
Slovenska sekcija	5,000.00
Posamezniki	632.82

Skupaj obveznosti	\$ 7,091.02
Skupaj gotovine in obveznosti	\$14,217.43

Delnic so podpisali:	
Klubi JSZ.	240
Konference JSZ.	5
Podporna društva	6
Slovenska sekcija JSZ.	220
Posamezniki	91

Skupaj	562
Število delničarjev dne 31. decembra 1928 je bilo sledeče:	

Klubi JSZ.	22
Konference JSZ.	3
Sekcije JSZ.	1
Podporna društva	3
Posamezniki	57

Skupaj delničarjev	86
--------------------	----

Tekom leta je bilo podpisanih 14 novih delnic, ki so jih vzeli, klub JSZ. v Sheboyganu še tri, klub JSZ. v Universalu eno, Konferenca JSZ. za Wisconsin-severni Illinois dve, in posamezniki 8. Seznam delničarjev je sledeči:

Klubi J. S. Z.	Štev. delnic	Vplačano	Obveznost
Klub št. 1, Chicago	200	\$3,571.80	\$1,428.20
Klub št. 184, Lawrence	1	25.00	
Klub št. 10, Forest City, Pa.	1	25.00	
Klub št. 238, Universal, Ind.	1	25.00	
Klub št. 49, Collinwood, O.	2	50.00	
Klub št. 118, Canonsburg, Pa.	2	50.00	
Klub št. 45, Waukegan, Ill.	6	150.00	
Klub št. 37, Milwaukee, Wis.	2	50.00	
Klub št. 114, Detroit, Mich.	4	100.00	
Klub št. 41, Clinton, Ind.	2	50.00	
Klub št. 50, Virden, Ill.	1	25.00	
Klub št. 47, Springfield, Ill.	1	25.00	
Klub št. 222, Girard, O.	2	50.00	
Klub št. 235, Sheboygan, Wis.	4	100.00	
Klub št. 27, Cleveland, O.	2	50.00	
Klub št. 242, Cliff Mine, Pa.	1	25.00	
Klub št. 224, Pullman, Ill.	2	50.00	
Klub št. 225, Avella, Pa.	1	25.00	
Klub št. 234, Warren, O.	1	25.00	
Klub št. 2, Glencoe, O.	1	25.00	

Klubi J. S. Z.	Štev. delnic	Vplačano	Obveznost
Klub št. 22, Chisholm, Minn.	1	25.00	
Klub št. 127, Krayn, Pa.	2	50.00	
Konferenca JSZ., Kansas	2	20.00	30.00
Konferenca JSZ. št. 2, O.	1	25.00	
Konferenca JSZ. Illinois-Wis.	2	50.00	
Slov. sekcija J. S. Z.	220	500.00	5,000.00

DRUGE ORGANIZACIJE.

"Nada" št. 102 SNPJ., Chic.	4	\$ 80.00	\$ 20.00
Slovenski Dom št. 86 SNPJ., Chicago, Ill.	1	25.00	
Sosedje št. 449 SNPJ., Chic.	1	5.00	20.00

POSAMEZNIKI.

Alesh Frank, Chicago, Ill.	4	\$ 50.00	\$ 50.00
Blazun Frances, Cicero	1	5.00	20.00
Božičnik Rok	1	5.00	20.00
Benchina Frank, Chicago, Ill.	1	25.00	
Brezar Frank, Cicero	1	5.00	20.00
Britz Louis in Annie, Lawrence, Pa.	1	25.00	
Čebular Jos., Vandling, Pa.	1	20.00	5.00
Darovec John, Chicago, Ill.	1	5.00	20.00
Dernull Otto, Chicago	1	25.00	
Dobrenik Carolina, Chicago	1	25.00	
Fradel John in Mary, Latrobe, Pa.	1	25.00	
Furlan Albina Mrs.	2	50.00	
Furlan Andrew Dr.	2	25.00	25.00
Godina Filip, Chicago	1	25.00	
Gorjup Lawrence, Cleveland	1	25.00	
Hochevar Rudolph, Chicago	1	5.00	20.00
Hujan John, Chicago	1	5.00	20.00
Judnich Mart., Waukegan, Ill.	1	25.00	
Kravanja Anton, Chicago	1	25.00	
Keber Mike, Dixon, Ill.	1	25.00	
Kosin John, Girard, O.	1	25.00	
Kure Matthew, Cicero, Ill.	1	25.00	
Kužnik Louis, Waukegan, Ill.	1	25.00	
Ločniškar Vinko, Chicago	2	25.00	25.00
Lotrich Donald J., Chicago	4	75.00	25.00
Langerholz John, Johnstown, Pa.	1	25.00	
Margolle, Frances, Cicero	1	5.00	20.00
Margolle Frank, Cicero	1	5.00	20.00
Maslach George, Chicago	2	25.00	25.00
Miško Andrew, Chicago, Ill.	6	150.00	
Molek Ivan, Cicero, Ill.	2	24.18	25.82
Olip John, Chicago, Ill.	4	100.00	
Omahan Frank, Chicago	2	10.00	40.00
Oven Joseph, Chicago, Ill.	2	10.00	40.00
Podgornik John, Cicero, Ill.	1	20.00	5.00
Podlipec Frank, Cicero, Ill.	2	50.00	
Pogorelec Chas., Chicago	4	100.00	
Prusheck Harvey G.	1	25.00	
Putz Anton, Cicero, Ill.	1	5.00	20.00
Rayer John, Chicago, Ill.	2	5.00	45.00
Slabe Anton, Cicero, Ill.	1	25.00	
Stebly Joseph, Chicago, Ill.	1	25.00	
Tauchar Frances A., Chicago	1	5.00	20.00
Tauchar Frank, Chicago, Ill.	2	30.00	20.00
Tekauc Marko, Canonsburg, Pa.	1	5.00	20.00
Terčelj John, Strabane, Pa.	1	25.00	
Thaler John, Cicero, Ill.	1	25.00	
Tich Angeline, Chicago, Ill.	4	100.00	
Turk John, Chicago, Ill.	2	30.00	20.00
Vičič Anton, Chicago, Ill.	1	18.00	7.00
Vider Fred A., Chicago	1	25.00	
Zaitz Frank, Chicago, Ill.	4	100.00	
Zavertnik Rich. J., Chicago	1	10.00	15.00
Zornik Anton, Herminie, Pa.	1	25.00	
Zupancič Victor, Chicago	1	5.00	20.00
Zagar Ant. F., Waukegan, Ill.	1	5.00	20.00
Zlemberger Nace, Glencoe, O.	1	25.00	

Kot razvidno iz poročila, znaša prispevek kluba št. 1 v prošlem letu več kot polovico dohodkov stavbinskega fonda JSZ. Vsega skupaj je klub št. 1 prispeval v stavbinski fond \$3,571.80, ali blizu polovico skupne vsote.

V prošlem letu nismo vodili nikake posebne kampanje, a so dohodki vendar večji kot leto poprej. Razmere so bile slabe, bili smo zaposljeni v kampanji, naši klubi so imeli mnogo obveznosti, in tako odbor ni podvzel večje agitacije za stavbinski fond, potrudil pa se bo bolj v tem letu. Stavbinski fond JSZ, se zbira z namenom, da se zgradi poslopje, v katerem bodo uradi "Proletarca" in JSZ., knjigarna, knjižnica in čitalnica kluba št. 1, ki bo ob enem nekakšen "club-room", kamor bo človek lahko prišel ter čital ali se pogovarjal z drugimi obiskovalci o tem in onem. Takega družabnega shajališča Slovenci v Chicagu še nimamo. V tem poslopju bo nadalje dvorana, v kateri bodo seje, predavanja in diskuzije, vaje našega dramskega ter pevskega odseka, manjše zabave itd. Vsota, ki je zbrana dosedaj, za tako podvzetje še ne zadostuje. Zadolžiti se preveč, bi bilo preveliko breme, zato je potrebno, da zberemo vsaj toliko, da bo za stavbišče in da bo še nekaj tisočakov za stavbo, za ostalo pa se bi skušalo dobiti posojilo. O vseh ukrepih bo stavbinski odsek člane te ustanove in člane JSZ, vselej točno obvestil. Naj bo še omenjeno, da v prošlem letu nimamo nikakih upravnih stroškov.

Frank Zaltz, tajnik stavbinskega
odseka J. S. Z.

Absolutizem v Jugoslaviji

O diktaturi v Jugoslaviji so prinašali uredniške komentarje vsi ameriški listi, in eni teh niso prav nič lakavi. Večinoma so mnenja, da je Jugoslavija nezrela za parlamentarno vlado in da žive v nji tri ljudstva, ki mislijo, da ni važnejšega opravila kakor medsebojni boj. Čikaška Tribuna, ki je eden vodilnih ameriških dnevnikov s cirkulacijo nad osem sto tisoč dnevno, piše v izdaji z dne 15. jan. v editorialu pod naslovom "Another Absolution" sledeče:

Kralj Jugoslavije je napravil konec reprezentativni vladi v svoji deželi. Tako je Evropa dobila še en absolutizem. Tukaj je nov dokaz, če je sploh še kakšen potreben, da forma vlade, kakršna je udomačena v zapadnem svetu, ne more uspevati v zaostalih deželah, posebno v onih ne, v katerih žive antagonistične narodnostne skupine.

Jugoslavija je bila ustanovljena po vojni kot perfekten vzorec samoodločevanja. Dobila je liberalno ustavo. Tisti, ki mislijo, da vladne forme in abstraktni principi zadostujejo za ustanovitev države, so bili uverjeni, da ima Jugoslavija s tem vse pogoje za stabilnost in zdrav razvoj. Dejstvo je nasprotno. Gospodje, ki so kovali mirovne pogodbe, so dali tri različne plemenske skupine v eno ogrodje in domnevali, da se bodo s čudodelno silo parlamentarne vlade naučile vse tri sodelovati druga z drugo v interesu skupnosti. Če bi bile že privajene samovlade, ali če bi bile pripravljene in zadostno dozorele zanjo, bi se eksperiment morda posrečil. Po večletnem notranjem boju bi se jim mogoče še posrečilo najti podlago za efektivno kooperacijo, toda temu v oviro so prišle še težkoče, ki jih je povzročevala moč in ambicija Italije, soseda Jugoslavije.

Z veliko gotovostjo lahko domnevamo, da je notranje boje v Jugoslaviji podpihovala Mussolinijeva diplomacija.

Ako nova avtokracija ne bo posrečena, tedaj lahko pričakujemo razpad Jugoslavije, ki bo v tem slučaju logičen pojav. Če pa se kralju posreči ustanoviti močno vlado, toliko močno, da bi ogrožala italijanske ambicije, tedaj bi naletela na nove težkoče. Mir, stabilnost in svobodne institucije so stvari, ki se jih ne more ustanoviti s formulami, posebno ne med zaostalimi ljudstvi.

Stari Monsieur Jourdain se uči plesati

Plesni učitelj dopoveduje domišljavemu Jourdainu, da ga ni važnejšega poklica, ne večje umetnosti, nego je godba in ples, posebno ples. Vsi v boljši družbi so dobri plesalci, in ker hoče Monsieur Jourdain tudi postati član boljšje družbe, se uči plesati, godbe, petja, slovniče, priklanjanja, ljubavnih nagovorov itd. Sicer je oženjen, a žena je nevedna kot goska in on bi si rad eno "za postrani"; zaljubljen je v neko kneginjo, celo banket ji pripravi — a vse mu je skazila žena, ki ji ne gre v glavo, ne gre pa ne gre, čemu bi bilo potrebno zapravljati denar z gospodo samo zato da bi še ona dva postala člana "višje" družbe. Ampak da se povrnemo k plesu: Monsieur Jourdain pleše z učiteljem: La, la, la, la. Ali ker je Jourdain neroden, oziroma ne zna plesati, in so mu noge vsled let že neokretne, napravi vse nekako narobe. In učitelj, svest si svojega dostojanstva, ga komandira. In pa prizor, ko ga uči "sabljač" boja z meči — prav gotovo se hoste smejali da kaj! Gospod filozof ga nato uči kako se izgovarja posamezne črke, glasbeni učitelj pa ga prvi prime v roke, da ga uglaadi tudi v tem oziru. Poleg teh je cela vrsta ljubavnih in drugih prizorov, da hoste predstavi sledili z vso pozornostjo. Igrana bo angleško. Kje? V dvorani ČSPS, v Chicagu v nedeljo 3. februarja ob 3. popoldne. Vstopnice v predprodaji so po 75c, pri blagajni pa \$1. Nabavite si jih čimprej.

P. O.

Premoženje Salvation Army

Salvation Army (rešilna armada), ki je velika verska organizacija z glavnim delokrogom v Angliji in Zedinjenih državah, ima večasi vojno tudi med seboj, ne samo proti zapeljivcem in hudobnim duhovom. Njen stari general William Bramwell Booth, ki je njen papež in naslednik svojega očeta pri tem poslu, je postal betežen in ostali komandanti ali kakor se že imenujejo oficirji te božje "armije", se bi ga radi znebili. Dolgo dolgo so vplivali nanj, naj prostovoljno odstopi, sveti poveljnik pa je slušal božji glas in je odgovarjal: Ostanem! Nato so se zbrali in ga odstavili.

"Ne bo šlo kar tako." General Both se je zatekel na sodišča po pomoč in jo je dobil. Gre pa se več za vprašanje, kdo bo kontroliral imovino Rešilne armade, ki znaša nad sto milijonov dolarjev, nego za vprašanje, kdo bo nadzoroval reševanje duš.

Čemu napredna društva vaše naselbine ne oglašajo svojih priredb tudi v "Proletarcu"?

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

NAŠE PREMOŽENJE JE RAZUM IN DELOVNA SILA.

SYGAN, PA. — Tisti, ki imajo velike imovine, in teh je tudi v Penni precej (dasi ne med nami), si sedaj dele dividende. Oni se premembe leta vesele, ker pospravijo klasje in zrnje, ki ga je pridelal delavec tekom leta. Tudi delavec je navadno dobro razpoložen ob premembi leta, ker je taka navada, in pa, ker res želi, da bi bilo novo leto boljše zanj nego je bilo prejšnje. In tako se rojukemo ter si voščimo srečo od leta do leta.

Voščila, ki smo jih dajali drug drugemu na prošlo Silvestrovo in 1. januarja, so že večinoma pozabljena. Ali smo že kaj na boljšem, so voščila kaj izdala?

Ako napravimo inventar svoje imovine, vidimo, da imamo to kakor vedno: delovno silo in pa razum. Delovno silo prodajamo za plačo, razum pa imamo navadno "pri počitku" in večina delavcev misli po naročilu, namreč tako, kakor je boljše za tiste, ki pospravijo našo žetev. Koliko smo napredovali v prošlem letu, in v čem? In koliko smo zaslužili? V napredku smo se za leto postarali, drugega nič. Zaslužili pa smo večinoma manj kot je potrebno za dostojno preživljanje — in še za to je bilo treba garati na vse pretege. Dasi prosperiteto zelo razglajajo in povišujejo ter celo trdijo, da smo jo skoro vsi deležni, se mi ne zdi, da je to res. Vsaj okrog nas se še ni oglasila, in dvomim, da se bo.

Ko takole razmišljamo, se človek vpraša: Ali ne bi bilo dobro razmere za nas kako izboljšati?? Seveda! In ali je to mogoče? Je! Pri tem "je" pa naletimo na tisti oreh, ki ga delavci ne znajo streti. Kako smo glasovali novembra prošlo leto? Tako, kakor je hotel Mellon in drugi poglavarji Wall Streetsa. Dokler pa si bomo sami pletli bič, seveda ne smemo pričakovati, da bo prosperiteta veljala tudi za nas.

Vse tako kaže, da so "dobri časi" za delavca minuli. Čezdalje slabše je zanje, čeprav jih je kakih par sto tisoč, ki imajo dobre plače ter kratek delavnik. Ampak za milijone ameriških delavcev so se razmere v marsičem poslabšale bolj kot so se v drugih ozirih izboljšale. Delo je čezdalje težje dobiti, stroji napravijo v tovarnah tudi iz delavca košček stroja, in vsako uro si lahko odslovljen. Če pa hočeš tudi ti imeti kaj besede pri določanju tvoje plače, delovnih ur itd., in če to glasno, na organiziran način poveš, pa te pouči ta ali oni sodnik, da ti nimaš nobene take pravice, kajti te veljajo samo za kompanije.

Vse to vemo in nešteto delavcev se jezi nad krivicami. Toda čemu ne v organizacijo in s tem v borbo za boljše razmere? Imamo socialistično stranko, kateri Mellon, Rockefeller, Schwab, Morgan, itd. nikoli ne oddajo svojih glasov. Torej je to res vaša stranka. In njen cilj je socializem. Mi danes ne vemo, kakšen bo v podrobni uredbi, vemo pa, da čimbolj bo delovno ljudstvo zanj zrelo in izvežbano, toliko večje bo blagostanje za vse.

Ali pa se tak cilj more tudi doseči? Absolutno!

Vse kar človek hoče doseči, doseže, in veliko je že dosegel. In kadar bo delavstvo *KOT RAZRED* hotelo zase boljše razmere, se bo moralo naučiti, da si jih napravi, kajti kompanije mu tega dela gotovo ne bodo izvršile.

Organizirajte se v socialistične klube, in čitajte liste, kot sta "Proletarec" in "New Leader". Pripravljajte se za borbo s tem, da ste aktivni v boju proti krivicam, izkoriščanju in današnji uredbi sploh. Če ne zmagamo v vsakem slučaju, če navidezno tu in tam boj izgubimo, je resnica ta, da naši boji niso nikoli izgubljeni, kajti izgubiti nimamo ničesar. Naše bitke so vse členi v verigi, ki nas vleče naprej in naprej do cilja, ki je: Kooperativna družba vseh delavcev za vse delavce. — *Frank Ursich.*

O ČEM BO RAZPRAVLJALA KONFERENCA J. S. Z. NA WEST ALLISU.

O čem naj razpravljajo in sklepajo udeleženci ilinoiske-wisconsinske konference JSZ., ki se vrši v nedeljo 27. januarja ob 9. dopoldne v F. Kraljevi dvorani na 51. cesti in Sherman Ave. v West Allisu, Wis.? Vršita se dve seji: dopoldanska in popoldanska, torej bomo imeli precej prilike razmotrivati o problemih, ki se tičejo našega delavstva, naših ustanov in našega gibanja v splošnem.

Nekateri mislijo, da je vprašanje oblike Proletarca zelo važno, in to iz razloga, da je sedanja dražja kot pa bi bila, če bi izhajal v časniškem formatu, in da bi bil po obsegu potem z manjšimi stroški večji kakor sedaj.

Oblika sama na sebi ni važna. In če se Proletarca spremeni v časnik, ne bo zadostovalo 4 strani, ampak bi jih moral imeti osem. V sedanji obliki je gradivo zelo natrpano, naslovi niso veliki, večina gradiva je postavljenega z malimi črkami. A v novi obliki bi bilo treba porabiti več za naslove, treba bi bilo več gradiva postaviti z večjimi črkami, in če se misli, da bi izhajal le na 4 straneh, pomislite, koliko prostora bi mu vzela razna naša naznanila in oglasi, ki jih imamo sedaj večinoma na platnicah. Že trije zbori JSZ. so se po raznih razpravah izrekli za sedanjo formo, in zdi se mi, da je zanjo tudi velika večina čitateljev. Toda vprašanje je, če bi sprememba pomagala listu finančno, in o tem kot o vsem drugem, tikajoče se Proletarca, bomo lahko govorili na tem zborovanju.

Drugo, s čemur se je že pečala ohijska konferenca in konferenca JSZ. za vzhodni Ohio ter West Virginijo, je vprašanje bodočnosti naših klubov ter JSZ. v splošnem. Anton Garden je v par člankih sprožil to vprašanje, kar je zelo dobro, kajti organizacija, ki ho-

IVAN MOLEK bo predaval v klubu št. 1 J. S. Z. v **CHICAGU** v petek 25. januarja po seji kluba št. 1 v spodnji dvorani S. N. P. J.

Predmet: **"SOCIALNI IDEALI".**

če živeti in uspevati, potrebuje vedno razne preglede, diagnoze, da se hibe v nji lahko odstrani ali nedostatke ozdravi. Najvažnejše vprašanje pri tem je, koliko je med nami volje za delo. Ni namreč toliko važno, da se sprejemajo lepi predlogi in ostanejo v zapisniku, kakor je važno *DELO — aktivnost članov po naselbinah!*

Veliko več moramo misliti na organiziranje kulturnega delovanja med našim ljudstvom. JSZ je dosedaj storila nekaj in v naših razmerah je morda to veliko, ni pa še oddaleč zadosti. Kaj se lahko napravi, da bomo povečali prosvetno delo, in kako pritegniti v naš krog čimveč ljudi, ki bi bili pripravljeni sodelovati na tem polju?

Na konferenci bo potrebno pojasniti tudi nova pravila socialistične stranke, in v koliko spremene razmerje med stranko in federacijami, če sploh kaj.

Ne bilo bi prav, če ne bi vsaka konferenca posvetila kolikor mogoče pozornosti naši mladini. In pri tem ni treba pozabiti, da še vedno obstoji sklep prošlega zbora, ki določa, da naj Proletarec dobi angleško prilogo ko hitro bo zbran v to svrhu poseben fond \$500. V dopolnitev te vsote bo dal klub št. 1 prebitek ene svoje priredbe, a ker bo treba potem list redno povečati od časa do časa, bo treba tudi rednih večjih dohodkov. *Agitacija za širjenje lista je torej eno najvažnejših vprašanj, ki mora biti našim zborovanjem vedno pred očmi. — Z.*

PRIHODNJI KONCERT "ZARJE" BO V NEDELJO 7. APRILA.

CLEVELAND, O. — Pri ponovitvi opere "Turjaška Rozamunda" v nedeljo 30. decembra je bil prostrani avditorij S. N. D. skoro zopet napolnjen, tako da je bilo na obeh predstavah nad dva tisoč oseb.

Prihodnji koncert "Zarje" se vrši v nedeljo 7. aprila v S. N. D., o sporedu pa bo sporočeno čitateljem pozneje.

VELIKA UDELEŽBA NA ŠUBLJEVEM KONCERTU V SAN FRANCISCO.

SAN FRANCISCO, CALIF. — V nedeljo 13. januarja je bil za našo naselbino velik dan, kajti imela je priliko čuti pevca Antona Šublja. Udeležba na koncertu je bila izvrstna. Poleg naših rojakov je prišlo tudi mnogo Amerikancev. Razpoloženje je bilo najboljšo, koncert fino izvajan, kajti tudi naš pevec je bil pri najboljši volji, in ko smo se razšli, smo bili veseli tega dne, ali bolje, koncerta, ki smo ga že težko pričakovali.

Kot je razvidno iz naznanil, bo Šubelj pel te tedne v raznih krajih. Dne 27. januarja bo pel v Denverju, Colo., dne 3. februarja pa v Collinwoodu v Slov. del. domu. — P.

DEBATA V CHICAGU O RAZREDNEM BOJU

V nedeljo 27. januarja bosta v Chicagu debatirala George R. Kirkpatrick in profesor Paul H. Douglas s čikaške univerze o razrednem boju. Kirkpatrick je socialist in bo zastopal stališče, da ima tudi ta dežela razredni boj, ki se očituje na vseh koncih in krajih. Profesor Douglas, ki je v prošli volilni kampanji podpiral Normana Thomasa, pravi, da je na strani socialistične stranke, ne soglašajo pa z njeno taktiko takozvanega razrednega boja, kajti ta dežela po njegovem mnenju nima bednega, brezpravnega proletarijata na eni strani, na drugi pa jasno začrtan posedujoči razred. Te razlike so sicer v mnogih deželah, ne pa v tej, in zato logično ne bi smeli uvajati razrednega boja v evropskem smislu. Debata bo torej zanimiva in poučna. Vsak delavec, pa bil socialist ali ne, bi moral posecati predavanja in debate. Tu imate eno priliko. Vstopnice za to debato se dobe v uradu Proletarca in so po 50c. Debata se prične točno ob 8. zvečer v Temple Hall na Van Buren poleg Marshfield Ave. Ta dvorana je pol bloka zapadno od Ashland avditorija na Ashland in Van Buren cesti in jo je lahko najti. Pelje-

OBIČAJ

in prijatelj velikokrat odločujeta o usodi našega življenja.

Vložna knjižica je SIGUREN prijatelj. In takega prijatelja je prav lahko dobiti, samo ako ga hočete. Začnite hraniti in napravite iz tega običaj, da boste prihranek vsak teden vložili v



KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVE.

CHICAGO, ILL.

O pripravah za velikonočni izlet v Jugoslavijo povprašajte v potniškem oddelku naše banke.

te se lahko z vsako karo, ki vozi do Van Buren ceste, in potem z Van Buren karo do S. Paulina ali pa S. Ashland bulvarda, pa imate po Van Buren pol bloka do dvorane. In ker želite dobre sedeže, bodite v dvorani vsaj kakih 20 minut pred osmo uro. — P. O.

H. G. PERUŠEK PONESREČIL.

Slikar H. G. Perušek, ki ga je koncem decembra več dni mučila influenza, je dne 14. januarja padel po ledenem trotoarju, pokrit s suhim snegom, ter si izvil nogo v stopalu tako zelo, da bo najbrž kakih pet šest tednov nerabna. Pripravljal se je v mesto in je prišel od doma do Western Ave., kjer se mu je pripetila ta nesreča. Nesel je s seboj tudi eno sliko. Njegov naslov je 141 Asbury Ave., Evanston, Ill.

NOV KLUB J. S. Z. V ARKANSASU.

Ronald J. Dolinsek iz Bonanze, Arkansas, poroča tajništvu JSZ., da so imeli v nedeljo 13. januarja v Bonanzi sestanek, na katerem so sklenili ustanoviti klub JSZ. Za pristop so se priglasili na sestanku Joe Kogoy, Mike Misoury, F. Gunter, Matthew Kline, Jacob Cretnik in Ronald F. Dolinsek. Slednji je tajnik kluba.

LOVRENC SELAK O RAZMERAH V WEST VIRGINIJI.

Sodrug Lovrenc Selak, ki je znan vsled svoje agitacije v W. Virginiji ter v Collinwoodu ko je bival tam, poroča, da na organiziranje kluba JSZ. v okolici Star City, kjer se je pred letom nastanil, ni misliti. Nekdaj aktivni, energični ljudje so se izselili, drugi računajo, da se obrnejo kam drugam ob prvi priložnosti. Zasluzka ni — torej "slabi časi". Poroča, da so ameriški sodrugi zelo aktivni v akciji za organiziranje stranke v tej Rockefellerjevi državi in so led tu in tam že prebili. Posebno delaven je s. Higgins. L. Selak in njegova soproga sta člana v tamošnjem ameriškem lokalu stranke.

V pismu omenja tudi klub št. 49 v Collinwoodu, v katerem je bil on aktiven član in vnet agitator za Proletarca. On je mišljenja, da bodo sedanji spori prešli in klub št. 49 bo napredoval, ker v naselbini kakor je Collinwood ima klub JSZ. vse pogoje za napredek.

IVAN MOLEK BO PREDAVAL V CHICAGU V PETEK 25. JANUARJA.

CHICAGO, ILL. — V petek 25. januarja po seji kluba št. 1 v spodnji dvorani SNPJ. bo Ivan Molek najbrž zadnjič predaval v tej sezoni. Kot vsa druga njegova predavanja, bo tudi to zadovoljilo prisotne. Vstop je prost vsakemu, to je članom in nečlanom kluba. Seja se prične ob 8. zvečer, in predavanje nekaj pozneje. Vabljeni so tudi glavni odborniki SNPJ., ki se bodo te dni nahajali na seji odbora.

Predmet predavanja je "Socialni ideali". Kaj so socialni ideali? Ali so uresničljivi, ali so samo ideali — sanje in upanje, ki se nikoli ne izpolni? Človek, ki ni bil nikdar zadovoljen s svojim položajem, je vedno stremel za čem novim, izluščil je ideje in jih ima — ene ali druge — od začetka civilizacije. In kdo so bili ali so nosilci idej? Tudi to je zanimivo vprašanje — in predavatelj nam bo podal sliko razvoja idej od začetka civilizacije do danes, sliko borbe, s katero se pristaši teh idej trudijo napraviti človeško družbo res človeško. — P. O.

ODBOR KLUBA J. S. Z. V BARBERTONU.

BABERTON, O. — Izmed naselbin, ki imajo več ali manj delovne klube JSZ., ki so bili že mnogo in v marsičem aktivni, je tudi klub JSZ. v Barbertonu.

Za to leto ima sledeče odbornike: Matt Močnik, tajnik-blagajnik; Lovrenc Frank, zapisnikar; Joe Jerreb in George Sonoff, organizatorja. Nadzornika: Louis Grebenak in John Jankovich.

John Jankovich, ki je bil tajnik tega kluba več let do prošlega 1. januarja, pravi, da ima klub v novem tajniku sodrugu Matt Močniku zelo dobro moč in ker je tudi ves ostali odbor na mestu, se sme z gotovostjo računati, da ostane ta postojanka v Barbertonu ena izmed najaktivnejših v J. S. Z.

VESELICA KLUBA ŠT. 27 J. S. Z. V CLEVELANDU.

Klub št. 27 JSZ. priredi plesno veselico v soboto 23. februarja v Slov. nar. domu, na katero so vabljeni že sedaj vsi prijatelji kluba in sploh vse tukajšnje občinstvo.

"Zarja" bo imela prihodnji koncert v nedeljo 7. aprila v S. N. D. Obe njeni prošli predstavi (opera "Turjaška Rozamunda") sta bili velik uspeh — triumf, in ako ostane na poti teh pridobitev, bo nudila slovenskemu Clevelandu še marsikak program, ki ji bo dajal novih moči za nove uspehe na polju glasbe.

ODBOR KLUBA J. S. Z. NA UNIVERSALU.

Odbor kluba št. 238 JSZ. v Universalu, Ind., za leto 1929 je sledeči: Frank Juvan, tajnik-blagajnik; Frank Gorshe, organizator; Joe Cigole, zapisnikar. Nadzorni odbor: V. Verhovnik in Jack Kosmach.

"Velika repatica"

ali

KONEC SVETA

Burka v 3. dejanjih z baletom
in komičnimi kupleti.

Priredi

dramatično društvo

"IVAN CANKAR"

v nedeljo 27. januarja

v Slov. nar. domu,
CLEVELAND, O.

"ALI MORE BITI DOBER SOCIALIST DOBER KATOLIČAN IN OBRATNO?"

(Razprava, ki se je vršila 13. dec. v klubu št. 1 v Chicagu.)

Nadaljevanje.

V razpravi izven referatov so se pojavljala sicer različna mnenja, v katerih so se udeleženci večinoma izražali, da taktika, ki je veri "neprijazna", ni najboljša za pridobivanje novih članov. A nihče ni priporočal kake drugačne taktike v tem oziru nego jo imamo sedaj, niti ne metod, s katerimi bi naj dobili takozvane verne in napolverne delavce v naše gibanje.

Ko je dobil besedo Fr. Zaitz, je izvajal, da se v tej diskuziji gibljemo sedaj v svojem krogu, to je med slovenskim klerikalizmom, sedaj v stranki kot taki, katere delokrog je med vsem ljudstvom cele dežele. In v tem je treba, da ločimo naše razmere — razmere v deželah iz katerih smo prišli od razmer v Zed. državah.

Ameriška socialistična stranka ni kaka protiklerikalna stranka v smislu slovenske v starem kraju, ali avstrijske, češke, nemške, belgijske itd., ker tukaj nimamo klerikalizma v istih oblikah kakor tam, niti ni ta ali ona cerkev v Ameriki državna cerkev. Zedinjene države so v verskem oziru zelo tolerantne in vse cerkve imajo svobodo, nobena pa nima kakega oficijelnega štatuta v politiki. Protestantje na vzhodu in zahodu so večinoma v republikanski stranki, v južnih državah pa v demokratski. Katoličani na vzhodu in tudi drugje pa so večinoma v demokratski stranki. Pripadniki vseh ver trdijo, da niso v politiki kot verniki, ampak le kot demokratje ali republikanci. Ko se je ustanovila ameriška socialistična stranka, je bil tu zanjo samo en problem: Organizirati delavstvo za borbo proti kapitalizmu in obema njegovima strankama. V evropskih deželah pa se je morala socialna demokracija v veliki meri boriti proti duhovništvu, ki je imelo veliko moč na dvorih, v vladah in v politiki v splošnem ter je služilo reakciji.

Ne bilo bi resnično, če bi kdo trdil, da je ameriška socialistična stranka z ozirom na cerkve indiferentna. Dasi je "simpatiziralo z njo posebno do vojne precej protestantskih duhovnikov, posebno bivših, in dasi je imela tu in tam tudi kakega katoliškega "simpatičarja", je v svojem bistvu svobodomiselnost. V zadnji kampanji je bila edina, ki je predočevala ljudstvu glupost umešavanja verske pripadnosti kandidata Smitha in pa fanatizem katoličanov ter protestantov v politiki. Vzlic temu da je cerkev ločena od države in da jih je mnogo, ki se bore med seboj za vpliv, je

med njimi vendar ena velika enotnost, ki se izraža posebno v hinavskih molitvah na konvencijah kapitalističnih strank, na konvencijah unij in molili so pred vsako jutranjo sejo celo na LaFollettovi konvenciji l. 1924. Sveto pismo se dobi tu skoro v vsaki hotelski sobi in privajene pobožnosti je polno na sodiščih in skoro povsod. Cerkev torej v ameriški politiki ni tako "nevtralna" kot se dela.

Toliko o ameriški stranki. Kar pa se tiče slovenskih socialistov, smo prinesli svoje tradicije s starega kraja in tudi naši sovražniki med nami so prišli od tam in so iz starokrajске klerikalne šole. Kdo je divjal proti socialistom bolj nego slovenski katoliški duhovniki ter njihovi pomagači? Čemu? Ker je socializem po njihovem tolmačenju pregrešen nauk! Socialist v starem kraju je bil med vernim svetom zaznamovan kot nekaj že v naprej za vso večnost pogubljenega. Kmet je videl v njemu vragovega zaveznika, ker ga je tako naučil fajmošter in pa klerikalni listi.

Drugi nasprotniki, ki smo jih imeli med seboj, oziroma imamo še oboje, so bili svobodomisleci, ki so nekak odraz starokrajских liberalcev stare šole. Marsikdo med priprostem ljudstvom je smatral, ali še smatra, da je socialist vsakdo, ki k maši ne hodi, in če bi bilo to res, tedaj bi imeli mi mnogo več socialističnih aktivnosti kot pa jih je. Med svobodomisleci smo imeli in imamo mnogo prijateljev ter somišljenikov, ali oficijelna svobodomiselnost struja, ki se je zbirala okrog pokojnega "G. S.", je bila nam vse kaj drugega kot prijazen. Marsikak po krivem označevan svobodomislec ni bil še nikoli v javnem življenju aktiven v ničemer drugem kot v boju proti socialistom in pa morda v prizadevanju da postane odbornik podpornega društva ali pa kake podporne jednote ali zveze. Naš boj je bil torej v veliki meri obrambni boj, in pa borba prosvete proti temi.

(Dalje prihodnjč.)

Vsak slovenski delavec, ki želi imeti dober vpogled v socialistično in v delavsko gibanje v splošnem, naj čita "Proletarca" in "New Leader".

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narod. domu. Sodrugi, prihajajte redno na seje in pridobivajte klubu novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI

se priporoča rojakom v Ameriki za vse finančne transakcije.

Njene ameriške zveze so:
1.) S. N. P. J. v Chicagu. 2.) Amalgamated Trust and Savings Bank, Chicago, Ill., 111 West Jackson Blvd. 3.) Amalgamated Bank of New York, 11—15 Union Square, New York. 4.) Frank Sakser State Bank, New York.

Hranilne vloge obre-
stuje

nevezane po 5%
vezane po 7%

Denar za našo banko se lahko pošlje eni teh bank s pristavkom:

Na račun Zadružne banke, (On account of Zadružna Banka), Ljubljana, Jugoslavia

Zadružni banki pa je treba sporočiti, koliko in kam se je denar nakazal in kakšnemu namenu naj služi. Obračajte se v vseh bančnih in podobnih poslih na naš zadružni zavod.

KNJIŽEVNI VESTNIK.

ALBIN ČEBULAR: PRIJATELJČKI V UGANKAH.

Cena vezani knjižici za Ameriko 15 dinarjev. — S tem delom je izdal Albin Čebular 150 ugank, katere je priredil za mladino in vsebujejo same živalice, da je to nekak prirodo opis za male rado vedneže. Vse je povedano v jako prikupljivi obliki, posebno tudi slike, katere je vrezal avtor v les in jih je pet. Da je delo dobro, jamči že samo pesnikovo ime. Albin Čebular izhaja iz slavne Prešernove rodbine in je med slovensko mladino nadvse priljubljen. Piše tako priprosto toda iskreno in lepo, da se dečici ob čitanju kar sama raztezajo usta v smeh. Deca se poleg še igraje uči, zato vidimo zadaj rešitve, kako mojstrsko so urejene. Potom teh 150 ugank preiškuša mladina svoje znanje ter ga izpopolnjuje in tako bogati še sama od sebe svoj znanstveni zaklad.

Pesnik Albin Čebular je pokazal s tem delom, da je v svojih mladinskih delih eden med prvimi slovenskih pesnikov in mladina ga jako ljubi ter se drenja radostnih oči pred ljubljanskimi izložbnimi okni knjigarn, kupuje to njih srečico, doma pa za peč in uganjujejo ti, da jih izlepa ni spraviti v posteljo.

Delo je prav posrečeno, zato ga priporočamo tudi ameriški mladini, kateri je pesnik Albin Čebular že

znan iz Mladinskega lista SNPJ., pa tudi Proletarec in Ameriški družinski koledar prineseta katero njegovo pesmico. — XX.

DUKIČEV "MAGARAC" V PREVODIH.

Knjiga "Iz dnevnika jednog magarca", ki je delo pisatelja Ante Dukića, je vzbudila toliko pozornosti, da so jo začeli prevajati. Koncem novembra je izšla v slovaškem jeziku v založbi "Slovenskeho Vychodu" v Košicah. Iz hrvaščine jo je prevel profesor dr. Vojteh Mierko. Prevajatelj je o tem delu predaval češkoslovaški publiki tudi na radio. Naslov knjige se v prevodu glasi "Somarove Zapisky". To isto Dukićevo delo se prevaja tudi v italijanščino pod naslovom "L' Asino-filosofo".

O "Magarčevem dnevniku" je v času, ko je knjiga izšla, poročal tudi ta list ter jo priporočil vsem, ki znajo čitati hrvatsko-srbski jezik. Naslov pisatelja, kjer knjigo lahko dobe, je, A. Dukić, Zagreb, Jurjevska 23, Jugoslavija.

REVIJE.

"Mladinski list", decemberska številka, vsebuje zaključni članek o ameriškem glavnem mestu s par slikami in razne druge spise v obeh jezikih. "M. L." izdaja SNPJ. Naročnina je \$1.20 na leto.

"Križ", revija, urejevana v katoliškem duhu za dijaštvo, Ljubljana, Miklošičeva 5, Jugoslavija. Naročnina v Jugoslaviji 40 Din. na leto.

"Križ", kot poroča njegova decemberska številka, ima 730 naročnikov. Urednik je Edi Kočbek. List je urejevan v krščansko socialnem smislu.

Dr. Otis M. Walter

Zdravnik in kirurg

4002 West 26th Street, Chicago, Ill.

Uradne ure:

Od 2. do 4. popoldne in od 6. do 7:30 zvečer.

TEL.: LAWDALE 4872.

Frank Mivšek

COAL, COKE AND WOOD. GRAVEL.

Waukegan, Ill. Phone 2726

SLOVENSKA PEKARNA

Slovcem in Hrvatom

v North Chicago-Waukegan, Ill.,

priporočamo moderno, higijenično pekarno

"ROYAL BAKERY"

Gospodinje, vprašajte pri vašem trgovcu vedno in povsod za kruh iz naše pekarne.

ANTON F. ŽAGAR,

lastnik

1724 So. Sheridan Rd.

Tel. 5524

North Chicago, Ill.

OGDEN HIGHWAY GARAGE

Gasolinska postaja in zaloga avtomobilskih potrebščin. Popravljamo avtomobile. Se priporoča Slovencem.

John Thaler & Ciril Obed
lastnika.

4841 Ogden Ave., Cicero, Ill.

Tel.: Cicero, 2687.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel.: Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmerne. Postrežba točna.

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNIM JEDNOTI.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50. Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.

V NEDELJO 3. FEBRUARJA PRIDE V CHICAGU NAŠA MLADINA NA ODER.

CHICAGO, ILL. — Velika Molierjeva komedija v petih dejanjih o meščanu, ki je postal bogat in je potem dobil manjše postati še plemenitaš, bo novost na našem odru, ker jo vprizori večinoma naša tu rojena slovenska mladina s sodelovanjem nekaterih drugih. Igra zahteva okrog 40 oseb, med katerimi so osebe z vlogami, nadalje zbor Turkov, derviši, paži, lakaji, krojači, kuharji, baletne plesalke, godci itd. Vloge imajo Donald J. Lotrich, Mary Srbchich, Louisa Zele, John Kochevar, Alice Artach, Frank Wegel, Miss Kompare, John Rak, Mr. Groser, Louis Beniger, Rudolph Hochevar, Oscar Godina, John Kopach in tako dalje. Popolen seznam vseh bo v programu, ki ga dobite na predstavi.

Igra se začne točno ob 3. popoldne, kajti ker je prilično dolga, bo točnost zelo na mestu. Občinstvo vsled tega prosimo, da pride v dvorano ČSPS. že pred tretjo uro. Vstopnice v predprodaji so 75c, pri vratih \$1. Kupite jih čimprej, da si nekaj prihranite. Dobe se pri članih in članicah kluba, pevskega zbora "Sava", pri tajniku Petru Berniku in v uradu Proletarca.

P. O.

Na prodaj v Johnstownu

dve stavbišči (lote) v sredini slovenske naselbine v Moxhamu (Johnstown, Pa.). Vsako meri 40x120 čevljev. Na eni je že postavljena moderna zidana garaža za dve kari, napeljan je že plin, voda in elektrika. To loto smo kupili pred štirimi leti z namenom, da si na

nji zgradimo nov dom, ker pa nisem pri najboljšem zdravju, sem se odločil prodati. Stavbišči sta na Forest Ave., blizu mestne ljudske šole. Zrak je čist in od tega prostora do tovarnen ali rudnikov ni daleč.

Vzrok prodaje sem navedel. Kdor se prilike poslužuje, se ne bo kesal. Denar v stavbišča je tukaj dobro investiran in cene jim gredo kvišku. Prodajam obe skupaj ali posamezno. Cene, upoštevajoč vrednost teh stavbišč, so nizke. Za pojasnila se obrnite pisмено ali osebno na Andrej Vidrich, 705 Forest Ave., (za pošto) R. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa. — Telefon 34-48 J.

Januar—je mesec pljučnice

Januar je mesec pljučnice. Telo v tem času je kaj prilagodno ti strašni bolezni, katera je umorila 50.000 ljudi v Združenih državah v prošlem letu.

TRINERJEVO GRENKO VINO

odstrani vse zaostanke iz črevesja in ga drži delujočega ter ojača ves sistem. Vzemite redno Trinerjevo grenko vino in si zapomnite, da ena unča varnosti je več vredna kot cele funte zdravila. Dnevno redno odvajanje blata ustvari odporno moč in nam posodi najboljše sredstvo proti boleznim. Prijazno za uživati je Trinerjevo grenko vino, ker je narejeno iz dobrega vina, zdravnih zelišč in dejasteičnega malta. Poskusite ga! V vseh lekarnah. Vrednostni kuponi v vsakem zavoju. Vzorec zastoj (vsaki družini enega) se dobi od Joseph Triner Co., 1333 So. Ashland Ave., Chicago, Illinois.

MARTIN BARETINCIC

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street

Stan 2225 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Crawford 8440, v uradu Crawford 2212-2213. Uraduje od 2. do 4. pop., in od 6. do 8. zvečer izvzemai srede in nedelje.

ANTOINETTE BEAUTY PARLOR

FRANCES A. TAUCHA, lastnica

Edino slovensko podjetje te vrste v Chicagu.
Permanent waving, marcelling, finger and water waving etc.

Znižane cene za stalne kljentinje.

3525 W. 26th STREET, CHICAGO, ILL.

Tel.: Crawford 1031.

ANTON ZORNIK

HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoračnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriškanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

ZMERNE CENE IN TOČNA POSTREŽBA.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

Tel.: Crawford 2893. Tel. na domu Rockwell 2816

Dr. Andrew Furlan

slovenski

ZOBOZDRAVNIK

3341 West 26th Street, Chicago, Illinois

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 5. popoldne in od 6. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop., in od 6. do 9. zvečer.

CENIK KNJIG.

(Nadaljevanje z 2. strani platnic.)

Meško Ksaver: Dve sliki, broš.50
Meyring G.: Golem, roman, broš. 50c, vez.75
Milčinski Fran: Drobiz, vezana65
Gospod Fridolin žolna in njegova družina, vezana	.35
Igračke, črtice, vezana	1.00
Muhoborci, črtice, vezana75
Miller-Steržaj: Zvonarjeva hči, povest, broš.50
Milovršnik Fr. J.: Boj za pravico, povest, broš.50
Murnik Rado: Jari junaki, humoreske, vez.80
Na Bledu, povest, vez.75
Znanci, povesti in orisi, vez.85
Zenini naše Koprnele, satiričen roman, broš. ..	.35
Novačan Anton: Naša vas, proširana	1.00
Samosilnik, 10 povesti, broš.75
Nušič Branislav: Občinsko dete, roman dojenčka,	
broš.50
Ob 50-letnici dr. Janeza Ev. Kreka, broš.25
Oppenheim C. P.: Milijonar brez denarja, vez.50
Orel L. Š.: Pasti in zanke, kriminalen roman iz pol-	
pretekle dobe, broš.40
Pahor Jože: Medvladje, socialen roman, broš.75
Pregelj I.: Plebanus Joannes, povest75
Pugelj Milan: Črni Panter, povesti in črtice, broš.	.65
Puškin A. S.: Pikova dama, povest, broš.40
Razne povesti, proširana50
Šandor-Gjalaki Ka.: Jurkica Agičeva, povest, 357	
strani, broš. 50c, vezana75
Sienkiewicz H.: Z ognjem in mečem, povest iz dav-	
nih let, vez., 681 strani	3.25
Potop, roman, vez., I. del \$3.25, II. del \$3.00, oba	
dela skupaj, 1093 strani	6.00
Senoa Avgust: Zlatarjevo zlato, zgodovinska povest	
iz 16. stoletja, broš.75
Strindberg August: Bedakova izpoved, broš. \$1, vez.	1.50
Suchy Joseph: Staroindijske pripovedke, s slikami,	
broš.35
Tagore Rabindranath: Povestice40
Tavčar Ivan: Zbrani spisi. Vsebinska IV. zv.: Cvetje	
v jeseni in Visoška kronika, \$2.50; vsebinska V.	
zv.: Izza kongresa, \$2.50; vsebinska VI. zv.: Grajski	
pisar, 4000, V Zali, Izgubljeni Bog in Pomlad,	
\$2.50. Vse tri knjige skupaj	7.00
Tolstoj L. N.: Kazaki, kavkaška povest, proširana,	
308 strani75
Tri povesti (Jetnik v Kavkazu, Starca, Koliko	
zemlje potrebuje človek) broš.40
Ljudske pripovedke, broš.75
Tomic I. E.: Udovica, povest, 330 str., broš. 50c,	
vez.75
Turgenjev-Stepnjak: Stepni kralj Lear in hiša ob	
Volgi, povesti, broš.60
Trdina Janez: Zbrani spisi, fina vezba, vsebinska:	
I. zv.: Bahovi huzarji in Iliri ter Verske bajke	
stare in nove	2.00
II. zv.: Bajke in povesti o Gorjancih	2.00
III. zv.: Bajke in povesti	2.00
IV. zv.: Bajke in povesti	2.00
V. zv.: Izprehod v Belo Krajino	2.00
(Vseh pet knjig ima 2332 strani. Cena za celo	
zbirko \$9.00)	
Twain Mark: Mali klatež Tom Sawyer, povest, vez.	.50
Vajanski S. H.: Leteče sence, roman, broš.40
Valentin Vodnik: Zbrani spisi, broš.35
Valoisika Margareta: Heptameron, povesti40
Wells H. G.: Zgodba o nevidnem človeku, broš.35
Zabavna knjižnica: Vsebinska: Zločinci, Madež,	
Mojster Roba in Mladih zanikarnežev lastni živo-	
topisi, broš. 60c, vez.85
Zakrajšek France: Oglenica, povest, broš.40
Zaljski: Na krivih potih, povest, broš.40
Zola Emile: Polom, roman iz francosko-nemške	
vojne 1870-71, vez.	2.00
Zorec I.: Zeleni kader, povest, broš.45
PESMI IN POEZIJE	
Albrecht Fran: Pesmi življenja, vez.50
Albrecht Ivan: Slutnje, broš.45
Aškerc Anton:	
Akropolis in Piramide, poetični sprehodi po	
Orientu, fina vezba	1.25
Atila v Emoni in Romanca, broš.50
Balade in romance in "Stara pravda", broš.50
Jadranski biseri, fina vezba	1.25
Junaki, epske pesnitve, fina vezba	1.25
Mučeniki, slike iz naše protireformacije, fina	
vezba	1.25
Primož Trubar, zgodovinska epska pesnitev, vez.	.65
Bezruč Peter: Šleske pesmi, vez.50
Debeljak Ante: Solnce in sence, broš.50
Debeljak Ante: Moderna francoska lirika, vez.75
Glaser Janko: Pohorske poti, broš.35
Golar Cvetko: Sto let slovenske lirike, od Vodni-	
ka do moderne, broš. 90c, vez.	1.25
Fontaine Jean de la: Basni (iz franc. prevel I. Hri-	
bar), vez.	1.00
Gregorčič Simon:	
Poezije I. zv. vez.60
Poezije II. zv. vez.	1.25
Job in psalem 118, vez.75
Poezije, ilustrirana izdaja, veliki format, vez.	1.50
Kette Dragotin: Poezije, vez.	1.10
Kosovel Srečko: Pesmi, broš.75
Levstik Fran: poezije, vez.80
Machar J. S.: Strup iz Judeje, vez.	1.10
Seliškar Tone: Trbovlje, proletarske pesmi, broš.	
50c, vez.75
Vodnik Valentin: Svojemu narodu, broš.25
Zupančič Oton:	
Mlada pota, broš.75
V zarje Vidove, pesnitve, broš.40
IGRE	
Anfisa, (Leonid Andrejev), proširana50
Beneški trgovec, (Wm. Shakespeare), vezana75
Čarlijeva ženitev—Trije ženini, (F. S. Tauchar),	
dve šalo-igrji, enodejanke, proširana25
Golgota, (M. Krlež), drama v treh dejanjih50
Gospa z morja, (Henrik Ibsen), igra v petih dejan-	
jih, proširana60
Hrbtenica, (Ivan Molek) drama v treh dejanjih s	
prologom in epilogom25
Julij Cezar, (Wm. Shakespeare), vezana75
Kasija, drama v 3 dejanjih75
Macbeth, (Wm. Shakespeare), vezana75
Noč na hmeljniku, (Dr. I. Lah). Igra v treh de-	
janjih, proširana35
Othello, (Wm. Shakespeare), vezana75
Očiščenje, (Angelo Cerkevnik), tragedija v šestih	
scenah50
Romantične duše, (Ivan Cankar), drama v treh de-	
janjih, vezana85
Sen kresne noči, (Wm. Shakespeare), vezana75
Umetnikova trilogija, (Alois Kraigher), tri enode-	
janke, proširana, 75c; vezana	1.00
ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPO-	
DARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE	
KNJIGE TER BROŠURE	
Ali je religija prenehala funkcionirati? Debata ..	.30
Cuda in tajne življenja (Dr. Anton Breclj), sploš-	
no življenjeslovje85
Elementi moderne izobrazbe, (I. Molek), broš. 50c,	
vezana75
Idejni predhodniki današnjega socializma in ko-	
munizma, (Abditus), broš.75
Ilustrirana lepa maska, navodila za šminkanje, vez.	1.50
Materinska pomoč, zdravemu in bolnemu dojenčku,	
(Dr. Matija Amrozič) s 30 slikami40
Jugoslavija (Ant. Melik) I. in II. del, broš. \$2.50,	
vez.	3.50
Karl Marx, njegovo življenje in njegov nauk, (M.	
Beer)50
Kdo uničuje proizvodnjo v malem20
Kratka srbska gramatika, (Dr. Josip Mencej)25
Kratka zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov,	
(Matija Pirc)40
Misterij duše, (Dr. Fr. Gostli), poljudni pregled psi-	
hijatrije, vez.	1.25
Mlekarstvo, s črticami o živinoreji s slikami75
Naš sadašnji ustavni položaj (Dr. Štefan Sagadin)	.75
Narodnogospodarski eseji35